

LA CRISI ESTAFA I LES SEVES CONSEQÜÈNCIES SOCIALS

1. Introducció.....	1
2. Marc teòric.....	3
2.1 El concepte de crisi.....	3
2.2 Les crisis de la història	6
2.3 La crisi mundial del 2008.....	10
• Què va passar als Estats Units?.....	10
• Com afecta això a Europa?.....	13
• El cas espanyol	15
2.4 Condicions de vida de l'espanya actual.....	17
3. La crisi en opinió de la societat	21
3.1 Xerrada d'Arcadi Oliveres.....	21
3.2 Recursos utilitzats.....	25
• Enquestes.....	25
• Entrevistes.....	30
• Recursos bibliogràfics.....	34
3.3 Causes.....	36
3.4 Conseqüències.....	45
4. Possible alternativa: El cas islandès.....	76
5. Conclusions.....	78
5.1 Conclusions de contingut.....	78
5.2 Conclusions d'elaboració.....	80
6. Glossari.....	82
7. Referències.....	84
7.1 Webgrafia.....	84
7.2. Bibliografia.....	87
8. Agraïments.....	88

1. Introducció

Any 2013, Espanya viu enfonsada en una gran crisi econòmica, social i moral; emmarcada per una crisi mundial que no sembla donar senyals d'acabament.

Cada vegada més regions del planeta en pateixen les conseqüències: possible empobriment de la majoria de la població i creació de més desigualtats entre ciutadans. Mentre hi ha una lamentable minoria que posseeix una quantitat espectacular de béns.

La ja anomenada Gran Depressió espanyola està causant grans seqüeles a la societat. Una societat que ha passat de gaudir de prosperitat econòmica, de temps de bonança i de poder aprofitar els últims grans avenços a anar caient avall, anar veient que tot el que té es va esmicolant fins arribar al punt de perdre les bones condicions de vida i el suposat "estat del benestar".

Molts ciutadans veuen com de mica en mica s'enfonsen en la misèria i estan començant a perdre els drets més bàsics per a qualsevol persona, una misèria que sembla que la crisi reparteix per allà on passa i que està estenent per tot el territori de l'estat. Cada cop menys persones poden gaudir d'una vida pròspera, sense grans dificultats econòmiques, i poden aprofitar les condicions d'una societat que semblava feta a mida de les necessitats de tots; però que finalment ha acabat sent una especulació on els més rics han aconseguit enfonsar als més pobres i deixar-los fora de joc. De manera voluntària o no, però ho han acabant fent.

La desigualtat creix cada vegada més i la pobresa envaeix milers de famílies que anteriorment gaudien d'una vida còmoda i amb oportunitats, les quals se'ls estan reduint cada vegada més. Aquestes famílies veuen que el món que amb més o menys esforç havien construït, la vida que s'havien creat, s'enfonsa a poc a poc i ni tan sols poden fer res per intentar evitar-ho i salvar-se de l'abisme, un abisme en el que cada dia que passa cau més i més gent.

Disposem de maneres i coneixements suficients per aturar aquesta caiguda. Però tothom està disposat a fer-ho? S'amaguen grans interessos darrere aquesta crisi?

Aquesta situació s'ha de frenar immediatament, no pot ser que hi hagi persones en situacions precàries en un món en el que al cap i a la fi, les normes les fem i desfem nosaltres mateixos. Aquestes normes han de ser sotmeses a una modificació. Necessitem beneficis per a tots, necessitem unes bones condicions per a totes les persones i no podem permetre que només uns quants s'emportin els guanys mentre els altres pateixen.

Hem de demanar igualtat i bones condicions per tothom i tenim maneres d'aconseguir-ho o almenys intentar-ho.

Justificació i objectius

Personalment, he elegit aquest tema per al meu treball perquè penso que és un dels grans problemes actuals. Crec que té gran importància per a totes les persones i que tothom n'hauria d'estar ben al corrent ja que tard o d'óra, si seguim així, totes les persones acabaran sofrint els efectes d'aquesta devastadora crisi.

Al treball pretenc fer una crònica d'aquesta crisi, fer un reflex de la societat que l'està patint. No pretenc centrar-me en una única zona geogràfica, ja que la situació és la mateixa (amb petites diferències) a tot l'estat. Però a nivell d'enquestes i entrevistes he preguntat sobretot a persones de la meua comarca, Osona, ja que són les que hi tenia més fàcil accés.

Com s'ha arribat a aquesta situació? Es podria haver evitat? Teníem mecanismes per a fer-ho? Quines opcions tenim per sortir-ne? S'amaga alguna cosa darrere aquesta crisi? Aquestes són algunes preguntes que s'intentaran respondre al llarg del treball.

Estructura del treball

L'índex compta amb vuit punts: en el punt dos intentaré explicar que s'entén per crisi, altres situacions similars en història i una explicació teòrica de la situació i les seves conseqüències.

Al punt tres descriuré l'opinió de la societat: aquest apartat el faré basant-me amb entrevistes i enquestes que he fet a persones de diferents perfils, per intentar aconseguir una opinió que faci un reflex bastant general de tota la societat. Exposaré una xerrada d'Arcadi Oliveres. En aquest punt també parlaré sobre la possibilitat que ens trobem davant una crisi predissenyada.

Al punt quatre analitzaré el cas d'Islàndia per mostrar una possible alternativa i al número cinc exposaré les conclusions a les que he arribat fent aquest treball.

El treball inclourà un glossari situat a l'apartat número sis.

Finalment, al punt set hi haurà totes les referències que he utilitzat per a la realització d'aquest, tant bibliografia, webgrafia i altres recursos i al número vuit hi haurà els agraïments a totes aquelles persones que m'han ajudat d'alguna manera.

El treball comptarà amb dos annexos: l'annex 1 inclou les entrevistes que he fet l'annex 2 conté les enquestes realitzades.

2. Marc teòric

2.1.El concepte de crisi

“Es coneix com a crisi aquell període o situació en el qual la normalitat vigent perd la seva substància i dóna lloc a canvis bruscs i dificultats. Pot afectar una persona individualment, a un grup, a una institució o a un rang més ampli d'un país. Ningú està exempt de patir alguna vegada a la vida una situació així, ja que la crisi no el toca personalment per un tema en particular, pot ser que en afectar algun àmbit del lloc on viu acabi tocant-lo d'alguna manera. Existeixen infinitat de crisis, entre les més corrents i susceptibles d'afectar a la majoria dels humans del planeta es troben: la crisi de govern, la crisi econòmica o la crisi nerviosa entre les més comunes.” ([1] webgrafia)

Etimològicament, la paraula crisi prové del llatí *crisis* i aquesta del grec *χρῖσις* (decisió), derivat de *χρίνω* (jo separo, jo decideixo, jo judico).

Si busquem crisi al diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) ens proporciona les següents definicions:

- " 1. Canvi brusc, favorable o advers, en el curs d'una malaltia.*
- 2. Fase circumstancialment difícil que travessa una persona, una empresa, una indústria, un govern, etc. Crisi ministerial: caiguda d'un Ministeri o Govern, i temps que s'inverteix en formar-ne de nou."*

El *Diccionari català-valencià-balear* defineix una crisi d'aquesta manera:

- 1. . ant. Crítica. Una Gramàtica o Vocabulari ben copiós hon se faça crisi de les veus, que podem usar en les matèries sèries, Rond. de R. Val. 9.*
- 2. Mutació important en una malaltia, sia per anar per bé, sia per anar per mal.*
- 3. . Fase greu en la política, en els negocis, en les relacions de cordialitat, etc. Ara és sa crisis! Tocà la una, y es terremoto no havia tocat comparació, Roq. 19.*
- 4. Estar en crisi: estar en una fase perillosa, decisiva. Crisi ministerial: caiguda d'un Ministeri o Govern, i temps que s'inverteix en formar-ne de nou. "*

Per part de la Real Academia Española (RAE), trobem uns resultats molt similars però una mica més amplis. Són aquests:

- " 1. Cambio brusco en el curso de una enfermedad, ya sea para mejorarse, ya para agravarse el paciente.*
- 2. Mutación importante en el desarrollo de otros procesos, ya de orden físico, ya históricos o espirituales.*
- 3. Situación de un asunto o proceso cuando está en duda la continuación, modificación o cese.*
- 4. Momento decisivo de un negocio grave y de consecuencias importantes.*
- 5. Juicio que se hace de algo después de haberlo examinado cuidadosamente.*
- 6. Escasez, carestía.*
- 7. Situación dificultosa o complicada."*

En el context d'aquest treball podem agafar la definició número 2 del diccionari català, del català-valencià-balear ens serviria la 3 i la 4. De les accepcions que proporciona la RAE agafaríem també la número 2 i la 7. Així que una crisi és un període difícil, de canvis, circumstancial i n'hi ha de diversos tipus (econòmica, financera, política, personal, social, moral, nerviosa, etc.) Però d'entrada, una crisi no hauria de tenir una connotació del tot negativa. Si crisi vol dir decisió, una crisi és una oportunitat, per canviar, replantejar, repensar, reconduir i fins i tot per millorar una situació determinada.

Aquesta definició és present en frases de personatges com John F. Kennedy (1917-1963) ex-president dels Estats Units:

"Els xinesos fan servir dues pinzellades per escriure la paraula crisi. Una pinzellada significa 'perill', l'altra 'oportunitat'. En una crisi hi ha perill, però es reconeix l'oportunitat".

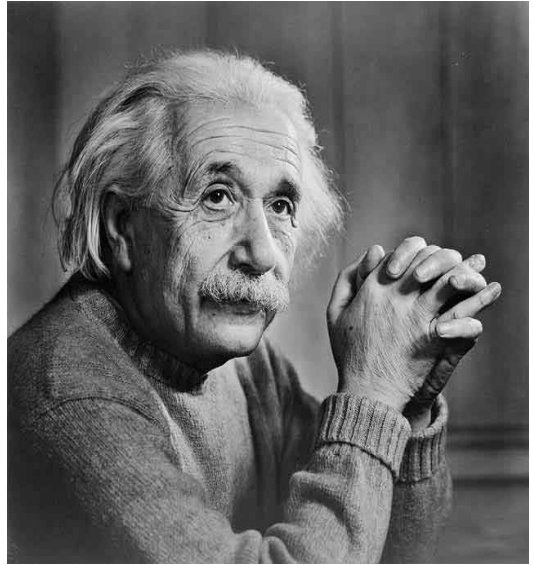

Font imatge: Web hauensteincenter.

Albert Einstein (1879 – 1955) ens fa una reflexió sobre un període de crisi i la importància d'aquesta.

“No pretenguem que les coses canviïn, si sempre fem el mateix. La crisi , és la millor benedicció que pot succeir-li a persones i països , perquè la crisi porta progressos . La creativitat neix de l'angoixa com el dia neix de la nit fosca . És en la crisi que neix la inventiva, els descobriments i les grans estratègies .

Qui supera la crisi se supera a si mateix sense quedar superat .Qui atribueix a la crisi els seus fracassos i penúries , violenta el seu propi talent i respecta més als problemes que a les solucions .

Font: web pitt.edu

La veritable crisi, és la crisi de la incompetència. L'inconvenient de les persones i els països és la mandra per trobar les sortides i solucions. Sense crisi no hi ha desafiaments , sense desafiaments la vida és una rutina , una lenta agonia . Sense crisi no hi ha mèrits . És en la crisi on aflora el millor de cadascú, perquè sense crisi tot vent és carícia . Parlar de crisi és promoure-la, i callar en la crisi és exaltar el conformisme . En comptes d'això , treballem dur. Acabem d'una vegada amb l'única crisi amenaçadora , que és la tragèdia de no voler lluitar per superar-la. "

2.2. Les crisis de la història

Si busquem dintre la història veurem que de crisis n'hem patit diverses, de diversos tipus i àmbits. Així que una crisi no és res nou de l'actualitat ja que de crisis n'hi ha hagut sempre i molt diverses i seguiran havent.

En aquest apartat pretenc fer un petit recull de les més destacades al llarg de la història i explicar breument les causes i conseqüències de cada una. Crec que per entendre bé el present ens hem de mirar el passat i intentar no cometre els mateixos errors, hem de veure quines solucions es van adoptar en altres crisis i aprendre d'aquestes situacions.

Aquestes són les principals crisis produïdes durant la història de la humanitat:

- **Crisis i col·lapses de civilitzacions:** Per exemple, remuntant-nos a l'antiguitat, previ a la civilització de l'antiga Grècia, la caiguda del món micènic i l'entrada al que s'anomena precisament Edat Fosca (segles XI-IX a.C). Els regnes micènics van patir una greu col·lapse hipotèticament a causa de la destrucció dels principals centres econòmics del Mediterrani, enormes despeses d'expedicions i la sublevació de la població sotmesa als reis micènics.

- **Crisis de successió:** Com la d'Alexandre el Gran al segle IV-III a. C en morir sobtadament aixecant moltes sospites d'enverinament. A aquest fet acaba provocant el desmembrament de l'imperi.

- **509 a. C, “Caiguda de la monarquia romana i inici de la República”:** Tarquini el superb va ser l'últim rei de Roma, va regnar amb una gran tirania i va acabar sent odiat pels romans. La mort d'una jove anomenada Lucrecia, que es suïcida després de ser forçada per un fill de Tarquini, desencadena la revolta del poble que expulsa al monarca i posa fi a la monarquia per donar pas a la república.

- **476, Fi de l'imperi d'Occident:** L'imperi romà havia aconseguit el domini absolut del Mediterrani, però al segle V pobles germànics van traspasar les fronteres i van crear regnes independents. Aquest fet és usat per explicar un canvi d'època: es posa fi a l'antiguitat i comença l'Edat Mitjana.

- **Crisis de subsistència durant les Edats Mitjana i Moderna:** S'arriba al límit de producció feudal i cada vegada es fa més difícil aconseguir equilibri entre producció d'aliments i població.

- **Fragmentacions politicoterritorials:** en són un exemple els regnes de taifes, divisió d'Al-Andalus en petits regnes a partir del segle XI: Al-Andalus es troba en un moment de gran disputa i fragmentació, els califes van perdent poder i el regne es desmembra.

- **Crisi del segle XIV :** els efectes demogràfics de les pestes, la desacreditació d'entitats tradicionals, el creixent de l'autoritarisme dels governs i les males condicions de vida fan que es produeixi una gran davallada demogràfica. Comença a sorgir una nova mentalitat que suposarà el canvi d'època.

- **Crisi segle XVII:** A Europa i a tota la conca mediterrània, crisi social i econòmica a provocada per un important descens de la població a causa de la migració al nou continent, les vides perdudes en en guerres massa general l'expulsió dels moriscos.

- **Finals del segle XVIII i primera meitat del segle XIX:** crisi de les monarquies absolutes de dret diví i la societat estamental de privilegiats o no segons l'origen familiar. una nova classe social, la burgesia , s'enriqueix i comença a agafar poder. Van sorgir unes noves idees, la il·lustració. Que van propagar revolucions liberals com la francesa o la nordamericana, o les independències d'Amèrica central i llatina.

- **1898 – 1931, “Crisi del sistema de la Restauració a Espanya” :** Gran caiguda de l'imperi espanyol, després de la gran pèrdua colonial que va patint. El sistema comença a ser qüestionat i entra en crisi, sorgeix el regeneracionisme amb la voluntat de renovar el país.

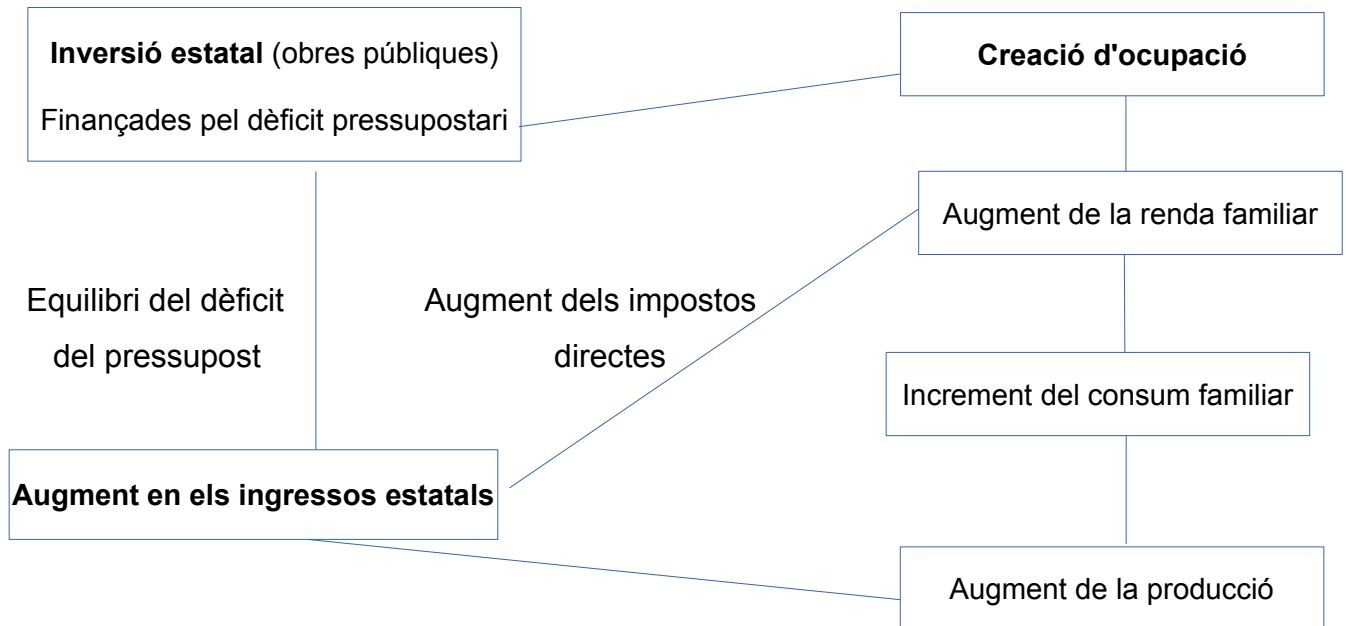
- **1929, “El Crac del 29”:** Estats Units gaudia d'una gran prosperitat als anys 20 a causa de no haver patit la primera guerra mundial i per la concessió de préstecs a una Europa destrossada. Però Europa va recuperant la seva capacitat productiva i va comprant menys als Estats Units i s'hi produeix una sobreproducció. La gent comença a desviar els seus diners cap a inversions a la borsa, el preu de les accions puja a causa de la gran demanda. La borsa proporciona grans guanys, els bancs deixen diners perquè la gent pugui invertir i es crea una gran bombolla borsària.

L'existència d'aquesta bombolla fa que el preu de les accions pugi per la gran demanda i no pel valor vertader de les empreses. Arriba l'anomenat “dimarts negre” i 33 milions de títols es posen a la venda, es produeix l'efecte bola de neu: baixen les cotitzacions, es posen accions a la venda però no hi ha demanda, per tant les cotitzacions tornen a baixar.

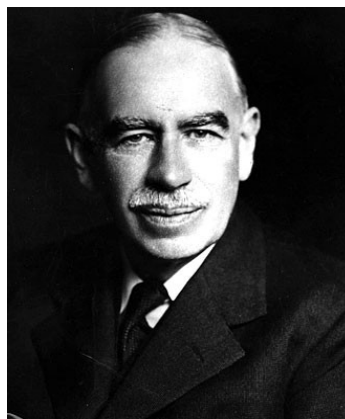
Wall Street, la principal seu de la borsa de Nova York, s'enfonsa. Keynes, un economista anglès proposa mesures per a superar la crisi. Presenta les seves alternatives al

president *Roosevelt* qui les aplica en un programa anomenat *New Deal*, que significa nou repartiment.

El *New deal* consisteix en augmentar la inversió pública que fa l'estat per aconseguir reactivar l'economia, aquest és bàsicament el seu funcionament:

Roosevelt font: Wikipedia

Keynes Font: Economiaonline.

És interessant observar, com veurem més endavant, que aquestes polítiques de superació no es prenguin en la crisi actual.

- **1944: Crisi després de la segona Guerra Mundial.** La comunitat internacional es reuneix i estableix noves regles de relacions comercials i financeres entre els països més industrialitzats del món: creació del Banc Mundial i del Fons Monetari Internacional, objectiu de reduir la pobresa i treballar per a la inversió.
- **1971, “Fi del sistema patró or”:** Estats Units gasta excessivament amb les seves

importacions a l'exterior i a la guerra del Vietnam. Les seves reserves d'or es redueixen dràsticament. Es produeixen grans especulacions i fugues de capitals i el president *Nixon* suspèn la convertibilitat de l'or en moneda i devalua la moneda un 10%. Pren aquestes mesures sense consultar els membres del sistema monetari internacional. Més tard es torna a fer una devaluació i s'acaba amb el patró de l'or.

- **1973, “Primera crisi del petroli”:** Guerra del *Yom Kippur*, entre Síria i Egipte per recuperar territoris perduts en mans d'Israel (anomenada així per el seu esclat el dia de la festa jueva del *Yom Kippur*). Els estats de l'Organització de Països Exportadors de Petroli (OPEC), tallen el subministrament als països que havien donat suport a Israel durant l'esmentada guerra. Aquest fet suposa una pujada de preus del petroli de 2,5 a 11,5 dòlars. La factura d'occident puja i provoca una forta crisi als països industrialitzats. A partir d'aquest moment es crea l'Agència Internacional de l'energia (AIE).

Molts especialistes opinen que la causa real de la crisi és l'evolució pròpia del sistema capitalista, que contínuament causa crisis cícliques.

- **1979-1980; “Revolució a l'Iran i segona crisi del petroli”:** Enfrontament entre Iran i Irak que provoca la parada immediata d'exportacions del petroli iranià i una espectacular pujada de preus, torna a produir-se un col·lapse internacional.

- **1987, “El dilluns negre”:** un altre exemple de venda en massa. El dilluns 19 d'octubre, milions d'inversors venen en massa les seves accions de la borsa de Nova York a causa dels rumors de la informació confidencial es feia servir de manera il·legal i que es produïen adquisicions d'empreses a base de crèdits.

- **1994, “La crisi del pes mexicà”:** El govern de Mèxic no pot mantenir el seu tipus de canvi respecte el dòlar i devalua la moneda. Aquesta modificació afecta negativament a tota Amèrica Llatina, és l'anomenat efecte Tequila.

- **1997, “Crisi asiàtica”:** Tailàndia devalua la seva moneda a causa d'escàndols financers i una mala política de préstecs. Això fa caure en crisi a Malàisia, Indonèsia, Filipines, Taiwan, Hong Kong i Corea del Sud. Bombolla en l'economia Japonesa.

- **1998, “Crisi del ruble”:** El sistema bancari rus es col·lapsa. Es suspenen els pagaments internacionals, es devalua la moneda i es congelen els dipòsits de divises.

- **2000, “Crisi de les puntcom”:** Crisi d'accés de la nova economia, caracteritzada per l'alta tecnologia. La pujada descontrolada de les inversions de les empreses a Internet crea una bombolla especulativa. Es produeixen fallides, tancaments, compres i fusions del sector d'Internet i de les telecomunicacions. La crisi va causar importants

pèrdues a les empreses de capital de risc.

- **2001, “11S”:** Els atemptats del dia 11 de setembre fan caure les borses.
- **2001-2002, “La crisi argentina”:** El govern argentí no pot mantenir l'equilibri del pes respecte el dòlar i davant la sortida de capital fa restriccions a la retirada de diners dels dipòsits bancaris. Aquesta mesura és coneguda com “el corralito”.

En conclusió, podem veure que la humanitat cau en crisi contínuament.

En aquesta llista, que segur podríem allargar molt més, hem vist crisis provocades per diferents motius, però podem observar que totes o quasi bé totes, especialment les crisis més properes al temps present, són per temes econòmics. Doncs podem deduir l'important paper que ha adoptat el capital en la nostra societat, en el nostre sistema de vida. Hem acabat esdevenint, majoritàriament, una societat capitalista i també materialista, en la qual sembla que els diners són indispensables per a funcionar correctament pel nostre dia a dia.

En els apartats següents podrem observar que la crisi actual no es desmarca gaire de les passades i per tant que no sembla que hagem après gaire de les situacions passades, de les lliçons que ens ha donat la història.

2. 3. La crisi mundial del 2008

Per entendre la depressió espanyola actual hem de saber i tenir en compte que està emmarcada en una crisi a tot el planeta. En aquest apartat explicaré les causes de la formació d'aquesta crisi i com ha passat d'un espai geogràfic concret a mundialitzar-se.

La crisi actual, amb inici al 2008, té els seus orígens en una crisi financera als Estats Units una vegada més. Però vivim en un món globalitzat i per tant les alteracions afecten al conjunt del planeta, deixa seqüeles a tot el món. Lògicament, hi ha zones del planeta més afectades que altres, però arreu ha impactat d'alguna manera.

Què va passar als Estats Units?

Situem-nos a l'any 2003 a la Reserva Federal dels Estats Units, l'organisme que funciona com a banc central del país nord americà. Alan Greenspan, president de l'organisme, comença a informar d'un possible perill de deflació, de caiguda de preus. La por entra a la Reserva federal. Ja que si baixen els preus és perquè la gent no consumeix

suficientment i això suposa una situació molt perillosa per l'economia que sempre vol créixer. El senyor Greenspan, juntament amb el seu assessor Ben Bernanke, pronostica una gran baixada del preu del diner.

Ben Bernanke.

Alan Greenspan

Font: El mundo

El banc central nord-americà decideix deixar diners als bancs privats a través de subhastes aquest procés és anomenat injecció de liquiditat. També fa una relaxació del crèdit. Però la Reserva Federal comet un gran error: posa més diners del compte al país. Aquest error produeix un excés de liquiditat, hi ha més diners del compte. Amb aquest excés de liquiditat els bancs pràcticament no tenen marge de beneficis amb els diners que guanyaven amb els dipòsits bancaris dels clients. Per intentar obtenir més guanys, els bancs comencen a donar crèdits, sobretot immobiliaris, a més i més gent.

Fan hipoteques amb les quals obtenen un gran benefici gràcies als interessos que paga el client.

En aquest moment es comencen a trencar totes les normes de control de riscos bancaris. La situació evoluciona molt ràpidament i en poc temps es comencen a fer els anomenats *liars loans* (crèdits mentiders). Els *liars loans* es donen a persones que no tenen les condicions necessàries per accedir al crèdit. Fins i tot s'arriba a mentir sobre els ingressos d'aquestes persones, d'aquesta manera s'aconsegueix que ningú posi entrebancs per a realitzar aquests crèdits. Aquí veiem que els bancs no estan actuant legalment, estan fent servir mentides per aconseguir donar crèdits que els permetran, o això es pensen, obtenir ingressos molt alts.

A aquesta situació cal sumar-li que Greenspan anima als ciutadans del país a fer hipoteques. Així que cada dia se'n fan més i més.

Però la cosa no acaba aquí. Els bancs converteixen en bons aquestes hipoteques i els posen al mercat de renda fixa, en el qual el prestatari està obligat a fer pagaments d'una quantitat fixada en un termini concret. Resumint, els bancs es venen les hipoteques. D'aquesta manera aconseguixen diversificar els riscos, teòricament.

En aquest moment les hipoteques són positives per a totes les parts: el consumidor té crèdit a preus baixos, el bancs tenen clients i al mateix temps es desfan d'aquestes hipoteques venent-les i els venedors de bons tenien molt actius a la seva disposició.

També es creen vehicles especials d'inversió anomenats *conduits*. Els *conduits* són entitats vinculades als bancs però jurídicament independents.

A través dels *conduits* els bancs poden treure dels seus saldos els bons basats en hipoteques, els vehicles d'inversió les compren. Ells mateixos comencen a deixar-se diners els uns als altres fent servir els crèdits hipotecaris com a garantia.

A partir del 2004 la Reserva Federal comença a pujar els tipus d'interès, però ho fa d'una manera molt gradual.

Els bancs estan comprant, venent i assegurant uns bons altament perillosos i al mateix temps s'estan endeutant fent servir uns bons que realment no són cap garantia.

Arriba el 2006, els tipus d'interès és més alt (arran de la pujada del 2004) i es produeix el final del període de carència de moltes hipoteques. Els primers impagaments comencen a posar en dubte la solvència de tot el sistema. Arriba un moment que ningú sap si el que havia comprat val alguna cosa o no, o si els bons que el seu soci havia fet servir com aval realment tenen algun valor. La Reserva Federal i els bancs occidentals intenten resoldre la difícil situació injectant més liquiditat a l'economia, pensant que amb més diner en circulació l'economia es desencallarà i tornarà a la normalitat. Però la por és massa gran i això no funciona. I així s'arriba a una contracció del crèdit, a la situació actual. Ningú vol deixar diners a ningú perquè ningú pot saber si l'altre és realment solvent. La por és tan gran que les entitats financeres deixen de donar crèdits fins i tot a empreses que no tenen res a veure amb aquests problemes i tampoc als consumidors.

Al 2006 els Estats Units és presidit per George W. Bush (2001 – 2009), el qual intenta rescatar l'economia nord-americana. Paulson, el secretari del Tresor del país, és l'arquitecte d'aquest pla de rescat.

Tot comença amb la injecció de 700.000 milions de dòlars per a intentar acabar amb la incertesa i l'embolic que pateix el país després de l'enfonsament de la banca d'inversió i hipotecària. Amb aquests diners es pretén salvar les entitats que precisament han causat la crisi. Però el programa no té l'efecte desitjat ja que una crisi global necessita respostes

globals.

Després Bush crea un nou programa amb els següents objectius: Comprar el deute: el govern ja no compra actius dolents i vol orientar el programa a l'adquisició d'actius sans, (qualificats excel·lentment per les agències de qualificació). Impulsar el consum: la Reserva deixarà fins a 200.000 milions de dòlars als actius que donin suport a les petites empreses o al consum. Adquirir les accions dels bancs: 250.000 milions de dòlars per fer front a les restriccions de crèdits i donar liquiditat. Donar més garanties als dipòsits: augment de la garantia mínima dels dipòsits, per intentar cridar l'atenció als que es mostraven més crítics amb el programa de recuperació ja que considerava que no posava prou mesures per ajudar a les famílies. Limitació de les pagues de directius: limitació de la remuneració dels directius de les empreses que participin al pla de recuperació. Aquests no podran rebre beneficis milionaris si són acomiadats.

La caiguda de Lehman Brothers

El 15 de setembre del 2008, Lehman Brothers, el quart banc d'inversió d'EEUU fa fallida.

Ens trobem davant l'inici oficial de la crisi.

L'entitat té un deute de 613.000 milions de dòlars després de no aconseguir trobar un comprador que el rescatés fa fallida.

Font: Reputation metrics.

Lehman Brothers es va endeutar tant a causa de les hipoteques escombraries.

L'entitat tenia una unitat anomenada BNC que s'havia convertit en un dels grans bancs hipotecaris d'estats Units. En aquest cas, el govern de l'estat decideix no rescatar l'entitat.

El mercat immobiliari nord americà s'ensorra completament, el crèdit es paralitza

arreu del món.

Però hi ha països que obtenen guanys econòmics després de la caiguda: els països del petroli (el preu del petroli puja molt i aquests estats fan guardiola.), els països que exporten molt i importen poc (donen crèdit a qui en necessita, principalment són la xina, el Japó i Alemanya).

Els governs de tot el món tenen por i injecten diners a la banca, se li donen 4 bilions 600 mil 46 euros.

Com afecta això a Europa?

Europa no té por de patir una crisi tan profunda com la d'Estats Units. S'està començant a produir una pujada de l'atur i s'estan patint pèrdues a la borsa, però ningú públicament no declara les seves condicions.

El 2007, l'entitat bancària britànica Northern Rock sembla l'única víctima de la crisi a Europa però poc temps després cau Hypo Real State, una important entitat hipotecària. I així successivament es van produint fallides de grans entitats bancàries a tot el continent europeu.

Ja és evident que Europa no s'escapará de la recessió i el pànic comença a circular per tot el planeta, afectant els governs, les borses i els ciutadans. Tothom es pregunta què passarà amb els seus estalvis, hi ha una por generalitzada a la pèrdua de dipòsits bancaris a causa de la difícil situació.

En aquest moment, es veu la necessitat d'adoptar mesures per intentar restaurar la credibilitat amb el sistema financer. Irlanda garanteix els estalvis de les persones en el seus bancs i demostra la falta d'unitat Europea i això pot abreuja i molt el problema econòmic. Alemanya decideix fer el mateix que Irlanda, tot i haver-s'hi declarat totalment en contra en el seu moment. Aquí el problema es fa evident: si els teus estalvis estan totalment assegurats als bancs de Berlín és absurd guardar-los a llocs que no, com Espanya.

S'han de prendre noves mesures per tornar confiança als bancs i d'aquesta manera les entitats bancàries es tornaran a deixar crèdits entre sí. Es realitzen reunions entre els estats europeus i s'acorda que els estats podran intervenir els seus sistemes financers proposant un paquet de mesures, flexibles per a cada un.

Aquestes són les claus d'aquest projecte de rescat bancari: Els estats podran comprar accions i actius dels bancs temporalment per donar-lis liquiditat, s'avalaran els préstecs interbancaris i s'ampliarà el mínim de les garanties dels dipòsits de 20.000 a 50.000

euros.

Sota aquests conceptes, cada país pot actuar de la seva manera per a protegir els seus bancs.

Però finalment, aquestes demandes del fons europeu comú no són respectades.

El cas espanyol

La crisi espanyola la podem resumir molt senzillament: coincidència d'una crisi financera mundial i de la fallida del sector de la construcció, motor de l'economia des de fa molts anys.

A principis del 2008 el negoci del totxo acumula un 17'9% del Producte Interior Brut (PIB) i dóna feina a un 13% de la població activa. A més afecta indirectament a molts altres sectors: dóna feina de manera directa o indirecta al 35% del total de la població.

El sector fa fallida a causa de la gran especulació immobiliària. Cada cop es destapen més casos de corrupció que assenyalen a ajuntaments, promotors i diversos càrrecs públics.

Molts ciutadans creuen que els preus dels pisos no baixaran mai i per aquest motiu pensen comprar és més rentable que viure de lloguer. De fet Espanya és el primer país d'Europa en propietat d'habitatges i només té un 15% de ciutadans vivint de lloguer.

Cap govern actua per intentar frenar la bombolla, al contrari, tots la neguen fins que arriba un punt que la situació es va fer evident i impossible d'amagar.

Aquest enfonsament coincideix amb la crisi hipotecària nord-americana. I Espanya, com tots els països del món, té moltes més dificultats per obtenir liquiditat i això significa que es poden concedir menys préstecs a empreses i particulars. També hem de tenir en compte la gran inflació del preu del petroli que arriba a preus altíssims.

Espanya depèn del Banc Central Europeu (BCE) i aquest ha seguit una política en la que ha posat per davant la lluita contra la inflació al foment del creixement econòmic. A més fa una política de tipus d'interès alts.

A causa de tots aquest aspectes, la renda de les famílies espanyoles va baixant considerablement i això enfonsa el consum, en conseqüència fa desplomar a moltes empreses i molts treballadors es queden a l'atur. Les constructores tenen deutes de milers de milions d'euros i les famílies afectades per l'atur tenen moltes dificultats per apagar els seus crèdits, les seves hipoteques. D'aquesta manera, la taxa de morositat amb els bancs augmenta cada vegada més i aquests cada vegada posen més dificultats a

l'hora d'accedir al crèdit. Es fa evident que l'actual model econòmic espanyol s'ha esgotat.

Resum cronològic de la depressió espanyola:

Any	Situació	Característiques
2002/2003	Creixement econòmic	Arribada de l'euro a Espanya Economia vinculada a tota l'Eurozona Endeutaments a interessos alemanys Llei del sòl Creixement econòmic i del PIB.
2004/2005	Bombolla immobiliària	Segueix el creixement econòmic i del PIB Deutes que comencen a ser evidents Menys competència amb els socis comercials Famílies més endeutades Gran inflació de preus.
2006		Pronòstics del govern de creixement del PIB i demogràfic Una quarta part de la població dedicada al sector immobiliari i de la construcció.
2007		Mínim d'atur històric: 7'95% de la població activa Augment de preus un 4'2%, 36'1% en deute públic del PIB Baixen les vendes de pisos un 25'3%.
2008	Crisi econòmica	Caiguda de Lehman Brothers Caiguda de la recaptació d'impostos Caiguda del sector immobiliari i de la construcció Mesures contracícliques del govern.
2009		El PIB es contrau, baixen els preus un 25'3% Màxim històric del preu del petroli 178.000 execucions immobiliàries Fracassa el pla d'estímul del govern Més atur i menys recaptació d'impostos.
2010		Deute públic al 60%, prima de risc disparada Temors d'un possible rescat Programa d'austeritat.
2011		Moviment dels indignats (11M). 22'85% de la població en atur, 45% en atur juvenil La renda per càpita per baix de la mitjana europea Pugen els interessos al mercat internacionals Menys condició fiscal S'ensorren les caixes d'estalvis
2012		Bankia s'ensorra Vagues i protestes Pujada de l'IVA Deutes dels governs autònoms Perilla la integritat de l'estat: Catalunya vol la independència.

2.4 Condicions de vida de l'Espanya actual

La crisi ha impactat molt negativament en les condicions de vida dels ciutadans de l'estat espanyol. Ha provocat una desacceleració i caiguda del PIB des del 2007 i això ha significat l'empobriment general de la població.

Al 2007 la renda per càpita era de 21.823€ per habitant (màxim històric registrat) però ha patit una caiguda del 6'8%. Al 2012 es calculava de 20.336€.

Les previsions per aquest 2013 no són bones, es preveu una nova caiguda del PIB (d'un 1'5% aproximadament). Pel 2014 s'intueix un ridícul creixement (entre un del 0'8 – 0'5%), que és totalment insuficient per intentar reduir els aturats. (Les dades en aquesta apartats procedeixen de l'informe de L'institut Nacional d'estadística i de l'anàlisi del departament d'estudis de caixa Laboral)

Polítiques d'austeritat, retallades:

El govern espanyol (tan l'actual de Rajoy com l'anterior de Zapatero), ha optat per polítiques d'austeritat per intentar sortir de la recessió. Ha retallat els drets socials dels ciutadans per intentar reduir el deute públic. Les comunitats autònomes han d'aplicar aquests ajustos.

Aquests ajustos estan justificats amb el compromís que tenim amb la Unió Europea. El pla preveu una caiguda del 0'5% del PIB aquest 2013 i un creixement del 1'2% al 2014.

Les xifres que dona el govern diuen que al 2014 s'hauran retallat un total de 102.149 milions d'euros, un 10% del PIB.

En educació s'han retallat 3.000 milions d'euros amb mesures com: augment dels alumnes per classe, retallades en professors, no es cobriran les baixes del professorat de menys de dues setmanes, pujada de les tasses universitàries, reducció de beques i ajudes, pujada dels preus de les guarderies. A part d'això s'ha aprovat una nova llei d'educació que provocarà divers canvis en el sistema educatiu.

També s'han ajustat 7.000 milions en sanitat: tancament de centres, medicaments retirats del finançament públic, falta d'assistència a les persones sense papers (Catalunya finalment no va aplicar aquesta mesura), etc.

Els funcionaris i treballadors públics han patit retallades en els seus sous.

Els serveis de transport han pujat de preu i s'han reduït els horaris.

S'han imposat noves tasses de pagament en diversos aspectes, la més destacada la pujada de l'IVA al 21%. Els sindicats també han patit grans pèrdues. En investigació i

desenvolupament (I+D+i,R+D) s'han fet uns ajustos que deixen gairebé nul·la la investigació científica a l'estat.

A Catalunya el govern de Convergència i Unió, presidit per Artur Mas, ha retallat un total aproximat de 1900 milions d'euros.

Totes aquestes retallades han provocat múltiples protestes socials. S'ha considerat l'ajust social més elevat en la història de la democràcia espanyola.

Aquestes mesures semblen haver aconseguit frenar el dèficit respecte el PIB, però han empitjorat les condicions de vida de les persones i no han ajudat, al contrari, a incrementar els llocs de treball per a reduir l'elevat atur.

Salaris, pensions i atur:

Des del principi de la crisi els salaris no han crescut, al contrari, i cada vegada hi ha menys salaris a les llars. Al 2007 només un 3'1% de les famílies tenien tots els seus membres a l'atur però actualment aquesta xifra és superior al 14'2% i amb una clara tendència a créixer. Al 2010 els ingressos mitjans anuals van reduir-se un 3'6% respecte l'any anterior.

Per primer cop des de que es comptabilitzen a nivell europeu, les pensions s'han reduït tant realment com nominalment. Es fan retallades de les pensions d'infermers i infermeres jubilats

La taxa d'atur és actualment d'un 26'5% i és molt probable que fins al 2017 no baixi del 20%. A més d'aquesta xifra, els aturats cada vegada estan més temps parats ja que les polítiques actuals no estan aconseguint la recuperació del mercat laboral. A finals del 2012, el 31% dels aturats portava sense treballar més de dos anys.

El temps juga en contra dels aturats, la crisi és llarga i el dret a rebre prestacions es va reduint cada vegada més. L'any 2007 el 77'5% dels aturats rebia prestació però al 2012 tan sols un 51%.

Desigualtat social i pobresa:

La baixada de la renda per càpita esmentada anteriorment no ha afectat per igual a tots els ciutadans: les persones amb menors ingressos s'han trobat amb encara més reducció dels seus diners mentre que les més riques només han fet que augmentar-los. Els treballadors veuen disminuir els seus ingressos però les classes altes guanyen cada cop més.

Observant els ingressos del 20% de població més pobre i comparant-los amb els del 20% de la més rica (aquest càlcul s'anomena ràtio S80/S20). Veiem que des del 2002 la desigualtat en la societat espanyola no ha parat d'augmentar. Al 2011 ha arribat a uns valors molt alts i actualment a Europa només Bulgària, Irlanda, Turquia i Portugal ens superen .

Actualment es pot afirmar amb total seguretat que el 60% de la població espanyola és avui dia més pobre que al 2006.

L'any 2011 un 27% de la població de l'estat espanyol estava en situació de pobresa i això augmenta aproximadament en un 1'1% interanual. Actualment el 38'9% de les famílies no es poden permetre anar de vacances, el 35'9% no té capacitats per afrontar despeses imprevistes i el 10% pateix dificultats per arribar a final de mes.

Als anys de bonança econòmica es va animar a les famílies a endeutar-se, a incorporar-se a l'economia especulativa comprant llars que cada vegada tenien hipoteques més altes i insostenibles. Actualment aquestes famílies estan enormement endeutades i això es veu reflectit negativament el consum. Les famílies han de dedicar una gran part, i creixent, dels seus diners a pagar els seus deutes (amb els seus corresponents interessos). Encara que intentin pagar els deutes, l'endeutament no disminueix en el pressupost de les famílies.

Es calcula que les llars destinen un 31'3% del pressupost a despeses de la llar, el 2004 era un 21'6%, un 14'4% als aliments i un 12% als transports.

L'índex de preus del consum (IPC) indica que al 2012 els preus van pujar una mitjana del 2'4%. Sembla insòlit que els preus augmentin en situació de recessió però ho podem justificar amb la pujada de l'IVA i l'increment de preus de matèries primeres.

Per altra banda, la protecció social espanyola és del 25'7%, aquest percentatge està clarament per sota de la mitjana de la Unió Europea que és de 29'4%.

Desnonaments:

Des del principi de la crisi s'han registrat a Espanya més de 400.000 execucions hipotecàries i una gran part dels casos han acabat amb desnonaments. Famílies que durant el boom immobiliari havien fet hipoteques sense gaire regulació no han pogut pagar l'habitatge a causa de la reducció dels seus ingressos. En molts casos, un o més membres de la família s'han quedat a l'atur i se'ls ha fet impossible poder pagar l'elevat cost mensual de les hipoteques.

La llei espanyola diu que quan ets desnonat has de seguir pagant l'immoble fins a tornar

el deute a l'entitat corresponent. Moltes persones han estat desnonades i han de seguir pagant el deute. Això ha comportat grans protestes i la formació de Plataformes d'afectats per la hipoteca que intenten aturar aquests desnonaments. Moltes persones estan lluitant per aconseguir almenys la dació del pagament quan una persona ha estat desnonada, és a dir perdonar el deute quan una família entrega l'habitatge a l'entitat financera. Institucions de la Unió Europea han mostrat la seva preocupació per la situació. El tribunal de justícia europeu va declarar que la llei vulnera la normativa comunitària europea perquè no garanteix suficientment la protecció dels ciutadans davant hipoteques amb clàusules abusives.

Generació JESP:

Més de 300.000 joves han abandonat el país des del principi de la crisi (dades del 2012), són coneguts com generació JESP (Joves Emigrats Sobradament Preparats). Actualment hi ha 1'5 milions d'espanyols majors de 18 anys vivint fora del país. Aquestes dades han pujat un 25% des del 2008. Aquests joves, la majoria amb titulacions universitàries i formats correctament, s'han vist obligats a marxar a buscar sort a un altre indret ja que a l'estat espanyol se'ls fa molt complicat i gairebé impossible trobar una feina.

Com diu Carlos Segovia a un article al Mundo (2012) *“Se han formado, como les dijimos, han acudido a la universidad, como les indicamos, pero en el momento de incorporarse al mercado de trabajo no tenemos oportunidades que ofrecerles, como sí les prometimos.”*

Veient totes aquesta llista de conseqüències podem observar com ha afectat la crisi a la vida quotidiana dels ciutadans, en el següent apartat posaré tots aquests aspectes a l'opinió de la societat i veurem que en pensen sobre tot això.

3. La crisi en opinió de la societat

Un cop explicat el marc teòric que envolta la crisi i les actuals condicions de l'estat espanyol, en aquest apartat pretenc mostrar l'opinió de la societat catalana respecte els continguts anteriors.

Primerament explicaré una conferència d'Arcadi Oliveres en la que vaig poder assistir perquè crec que el seu punt de vista és molt interessant ja que el senyor Oliveres ens parla de la crisi des de un punt de vista diferent al que normalment ens donen els mitjans de comunicació i ens diu moltes coses que normalment no s'expliquen.

I als dos apartats següents (causes i conseqüències) exposaré els resultats que vaig obtenir fent enquestes i entrevistes a diverses persones. També inclouran arguments obtinguts de lectures de diversos llibres i altres opinions de persones determinades.

Finalment plantejaré el possible predissenyament de la crisi.

3.1 Xerrada d'Arcadi Oliveres

El dilluns 8 d'abril del 2013, Arcadi Oliveres va fer una xerrada a l'escola Puig Agut de Manlleu a la qual vaig assistir. Era titulada *"La crisi social actual"*.

Es va presentar al senyor Oliveres de la següent manera: *"Arcadi Oliveres és un economista amb gran dosis de sociòleg ja que ens reflexa la realitat de la gent del carrer. Un gran defensor dels drets humans, la justícia i la pau"*.

Va estudiar Ciències Econòmiques a la Universitat de Barcelona. Participa molt activament en moviments socials i en la defensa dels drets socials de les persones. Actualment és el president de Justícia i Pau, una entitat cristiana que es dedica a promocionar els drets humans i la pau.

Font: Ara.cat

Resum de la xerrada:

Arcadi Oliveres va començar parlant d'una altra crisi, que ell considera que és la més important de la humanitat, la crisi alimentària. Ens explica el següent:

Aquesta crisi afecta una part important de la humanitat i ens comença a tocar (ex: bancs d'aliments, recaptés d'aliments). Almenys 100.000 persones moren de fam cada dia, i aquestes morts són absurdes; al món sobren aliments. El problema és que estan mal repartits.

Els països on més fam hi ha (Senegal, Costa d'Ivori, Níger, Burkina Faso...) no produeixen suficient per mantenir els seus habitants. El més aconsellable és que els aliments els produeixi el propi país.

Al juny del 2008 l' Organització de Nacions Unides (ONU) idea un pla d'emergència: pla amb un cost de 50.000 milions de dòlars l'any. Si aquest pla s'hagués portats a terme en pocs mesos la fam al món hagués desaparegut. Però els països rics no aproven el pla, diuen que no tenen prou diners i ofereixen només 8 mil milions de dòlars.

A principis del segle XXI l'ONU havia fet el projecte de reduir la fam del món a la meitat del 2000 al 2015. Actualment, la fam no s'ha reduït sinó que ha augmentat un 50%.

“La humanitat ,mai havia patit i mort de fam com ara”.

Tres mesos més tard d'aquest pla ideat per l'ONU esclataria la crisi.

D' aquesta manera ens explica la crisi:

El 15 de setembre del 2008 és la data oficial d'inici de la crisi , quan Lehman Brothers fa fallida. Luis de Guindos, ministre d'Economia i Competitivitat actualment era el director d'aquesta banca a Espanya.

Els governs tenen por i injecten diners a la banca, se li donen 4.600.046 € , hem d'observar que amb aquests diners la fam al món s'hauria pogut eliminar 92 vegades.

El sistema capitalista ens té acostumat a la crisi, és un sistema que té alts i baixos. Altres crisis del capitalisme són el crac del 29, la crisi a finals dels 70 del petroli o la crisi dels 90.

“Al crac del 29 el president americà Roosevelt va aplicar la teoria de Keynes i resol la crisi. Actualment s'estan produint retallades, al contrari del que s'havia de fer. Només s'ha anat pels interessos dels bancs”.

Friedman, el pare del capitalisme neoliberal, deia que l'estat s'havia de separar de l'àmbit econòmic, que no hi podia intervenir. *“Com que l'estat no ha intervingut l'economia ha caigut”*.

Actualment l'economia està internacionalitzada i no es fàcil arreglar les coses.

Ara mateix tenim una gran especulació, una economia especulativa de diversos àmbits:

- D'àmbit immobiliari: es podia vendre els pisos per més del seu valor, els pisos pugen molt de preu ja que hi ha molta demanda i això fa que el mercat quedi saturat.
 - 3 milions de pisos buits a l'estat.
 - 350 mil desnonaments, 1 milió de persones desnonades.
- Especulacions a la borsa: es compren moltes accions, les accions pugen de preu fins que no es poden vendre. En conseqüència els accionistes no poden pagar les accions, es queden endeutats.

Aquestes circumstàncies provoquen que no es puguin tornar els crèdits als bancs i tenen les següents conseqüències:

- Els bancs no poden vendre la cartera de valors ja que les accions baixen i no els surt a compte vendre-les.
- Els bancs no cobren els crèdits, no cobren les hipoteques ni tampoc les accions venudes i per tant han d'anar a buscar crèdit a l'estranger.

Però hi ha països que obtenen guanys econòmics d'aquesta circumstància:

- Països del petroli: Del 2006 al 2008 el preu del petroli puja molt, de 60 a 160. Aquests estats fan guardiola.
- Països que exporten molt i importen poc: aquests deixen diners a qui els demana, els donen crèdit a 5 o 6 anys de devolució (a Espanya es dona a 30 – 35 anys).

Aquests països són principalment la Xina, Japó i Alemanya.

Els bancs demanen auxili al govern, concretament 200.000 milions d'euros que serien equivalents al pagament de dos anys de les pensions espanyoles.

“Sense crèdit l'economia no funciona. El venedor no ven i el comprador no compra. Això provoca la crisi”.

Grans empreses aprofiten l'ocasió per fer EROS (Expedient de Regulació d'Ocupació) sense justificació. Com per exemple Telefonica, amb el seu directiu César Alierta condemnat a presó per estafa.

L'atur puja, arriba a 6 milions de persones. Mai es podrà donar feina a tanta gent, però hi ha una solució; repartir entre tots els ciutadans el treball existent, es a dir, reduir la jornada laboral. França fa 10 anys va prendre aquesta mesura: el govern va reduir la jornada laboral, van sobrar hores i l'atur va baixar. A més el govern pagava les hores sobrants als treballadors, i l es podia pagar perquè ja no havia de pagar l'assegurança de tantes persones a l'atur.

La crisi provoca manca de feina i retallades a l'estat del benestar, quan un govern no té diners proposa retallades.

A Espanya hi ha molt frau fiscal, els impostos no es paguen. El frau fiscal és de 93.000 milions d'euros l'any, mentre que la pujada de l'IVA aporta al país 63.000 milions.

Qui comet aquests impagaments d'impostos?

- Els ciutadans sumen una quarta part del frau fiscal.
- Gran Banca: per exemple el Santander (té diners en 15 paradisos fiscals) i el Bilbao.
- Grans empreses: s'estafa fins a un 90% d'impostos (Google i Samsung en són alguns exemples).
- Grans fortunes: Només paguen l'1% dels impostos. Un exemple és Emilio Botín, president del banc Santander.

“ Un govern amb pocs diners és que gasta massa”.

Algunes despeses absurdes del govern:

- Despesa militar: cada dia es gasten 52 milions en despesa militar. Tots els ministeris van veure reduït un 4% el pressupost menys el militar. Espanya participa en la construcció d'avions de combat, un 13%, gasta 130 milions d'euros l'any.
- Salvació dels bancs: *“els bancs no s'han de salvar, els bancs s'han d'enfonsar i jutjar els banquers”*. Els clients ja estan protegits, i recuperarien fins a 100.000 euros en cas de la caiguda del seu banc.

La banca ètica és una bona alternativa, ofereix garanties:

- Transparència: informa en tot moment el que fan amb els diners.
- Respecta criteris negatius: mai s'invertirà en males coses.
- Diners destinats a bones causes: generació de feina, educació, cultura, medi ambient.

A Catalunya ja hi ha 4 bancs ètics.

Altres frases del senyor Oliveres:

“Els governs no persegueixen als bancs , necessitaran els diners per la campanya de les pròximes eleccions”.

“Els mitjans de comunicació ens confonen, ens enganyen i ens distreuen”.

“No tenim dret a perdre l'esperança”.

Arcadi Oliveres ens desemmascara moltes qüestions de la crisi que normalment no surten a la llum, ens fa unes reflexions molt interessants sobre aquesta i ens dona xifres d'aquesta crisi.

3.2. Recursos

Enquestes

Per als següents apartats una de les coses que utilitzaré són els resultats de les enquestes.

Vaig fer un total de 200 enquestes anònimes a persones d'Osona (totes a l'annex). Fetes a ciutadans de la comarca d'Osona. Comptava amb 18 preguntes on cada persona marcava la casella o les caselles que corresponien a la seva opinió.

Els percentatges en les respostes de les preguntes estan comptats sobre el total de respostes en la pregunta corresponent.

Ens trobem que hi ha preguntes que tenen 200 respostes justes, que voldrà dir que totes les persones han marcat una única opció. Però n'hi ha d'altres que tenen més de 200 respostes perquè alguns enquestats van optar per marcar més d'una opció en determinades preguntes.

També n'hi ha alguna en la qual el percentatge està calculat sobre un número inferior al nombre d'enquestats, això significa que hi ha persones que van deixar en blanc la pregunta i per tant no ha estat comptada a l'hora de fer els totals.

En els casos d'haver més o menys respostes que enquestats, al costat de la pregunta s'indica el nombre sobre el qual estan calculats els totals.

Aquestes eren les preguntes formulades i al costat observem els seus respectius resultats: (La opció pintada amb color blau indica la resposta més marcada.)

1. Sexe:

☐ Home 47%

☒ Dona 53%

2. Edat:

☐ 16 - 25 anys 25%

☐ 25 - 40 anys 19'5%

☒ 40 - 65 anys 43'5%

☐ Major de 65 anys 12%

3. Estat laboral: (totals sobre 206 opcions marcades)

☐ Estudiant 18'93%

☒ Treball estable 44'66%

☐ Treball temporal 11'65%

☐ Atur 10'19%

☐ Jubilat/da 14'95

4. Classe social a la qual creu pertànyer:

(en aquesta qüestió, 3 persones van fer una creueta entre la primera i segona opció classe baixa i mitjana, això suposa un 1'51% del total, que en aquest cas és de 198 opcions marcades)

☐ Baixa 15'15%

☒ Mitjana 83'33%

☐ Alta 0%

5. Pensa que la crisi l'ha afectat?

- ☒ Sí, directament 61'5%
- ☐ Sí, indirectament 34%
- ☐ No 4'5%

6. Com classifica la crisi?

- ☐ De valors i moral 2%
- ☐ Econòmica i social 32'5%
- ☒ Les dues anteriors 65'5%

7. Quina creu que ha estat la principal causa? (total sobre 297 opcions marcades)

- ☐ L'avarícia de la societat 18'51%
- ☐ La mala organització política 33'33%
- ☒ Mala gestió de les entitats
financeres i boom immobiliari. 43'77%
- ☐ Altres: 4'37%

Respostes altres:

- El model econòmic
- Crisi de valors
- Robatori de diner públic
- Polítics corruptes, molts lladres
- Molts lladres
- Immoralitat
- Crisi Provocada
- Res ha estat casualitat, han volgut treure la classe mitjana i només hi haurà pobres i rics.
- Inflació

8. Creu que l'entrada de l'euro ha pogut suposar el principi de la crisi?

- ☒ No, penso que no hi té res a veure 49%
- ☐ Sí, crec que va perjudicar al país 33'5%
- ☐ Ns/Nc 17'5%

9. Efectes de la crisi (total sobre 188 opcions marcades)

- ☐ Negatiu per a tota la societat 13'88%
- ☐ Negatiu per als més pobres 18'4%
- ☐ Ha beneficiat a alguns 45'87%
- ☒ Ha creat més desigualtat social 46'87%
- ☐ Ha posat les coses a lloc/ Ha frenat l'abundància 2'77%

10. Està a favor de les mesures d'austeritat i retallades que aplica el govern? (sobre 198)

- ☐ Si 11'1%
- ☒ No 71'2 %
- ☐ Estic en contra de qualsevol política. 16'67%

11. Creu que la crisi ha desmantellat l'estat del benestar, els serveis públics? (sobre 199)

- ☒ Si 89'44%
- ☐ No 5'02%
- ☐ Abans de la crisi ja no n'hi havia 5'52%

**12. “La corrupció de les persones amb grans poders ha estat el gran problema”.
Què pensa d'aquesta afirmació? (sobre 196)**

- ☒ Certa 90'81%
- ☐ En desacord 9'18%

13. Quines creu que són les persones més poderoses ara mateix? (sobre 248)

- ☐ Empresaris 18'54%
- ☐ Polítics 36'29%
- ☒ Banquers 40'72%
- ☐ Altres: 5'5%

Respostes altres:

- El rei
- El poble
- Fons d'inversió
- Societat civil
- Mitjans de comunicació
- Grans fortunes
- Un altre poder que als manipula a tots

14. Pensa que convé un canvi total de sistema?

- ☒ Sí, el capitalisme ja no funciona 65%
- ☐ No, només convenen algunes modificacions 23'5%
- ☐ No, ja està bé 0'5%
- ☐ Ns/nc 11%

15. Creu que la independència catalana solucionaria la crisi al territori?

- ☒ Si 46'5%
- ☐ No 37'5%
- ☐ Ns/Nc 16%

16. Pensa que aquesta crisi pot haver estat predissenyada?

- ☒ Sí, és molt possible 42'5%
- ☐ No, no ho crec 22'5%
- ☐ No m'ho he plantejat 34'5%

17. Com valora les protestes de la gent? (sobre 199)

- ☒ Bones, però no són efectives 47'23%
- ☐ Molt bones, hi col·laboro i penso que es pot aconseguir molt 45'72%
- ☐ Hi estic en desacord 1%
- ☐ No en sé res 6'03%

18. Com veu els pròxims anys?

- ☐ Penso que la situació s'arreglarà, que ja hem passat el pitjor 17%
- ☐ Penso que la caiguda només ha començat, haurem d'aguantar molt 30'5%
- ☒ Incertesa total 52'5%

Entrevistes:

Per altra banda, he realitzat un total de 18 entrevistes a diferents persones expertes en política, economia, moviments socials o sindicats.

He intentat trobar varietat de perfils d'opinions i poder obtenir una visió general de la crisi a mans d'aquelles persones que es dediquen professionalment al seu tractament.

Totes les entrevistes completes es troben a l'annex.

Hi ha tres entrevistes anònimes, són de tres banquers, són fetes anònimes per tal de que aquests no tinguessin por de dir el que pensaven.

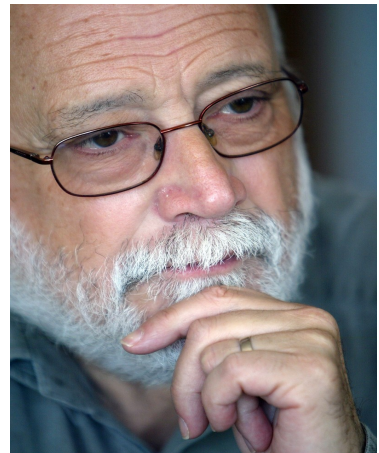
Aquests són els 18 experts entrevistats. Ordenats per ordre cronològic:

- Dilluns 8 d'abril del 2013, Manlleu, Escola Puig Agut.

Arcadi Oliveres.

Economista català, activista pels drets socials, la justícia i la pau. President de l'organització Justícia i Pau (esmentat anteriorment).

Font imatge: Bergaactual.com

- Dimecres 17 de juliol del 2013, Vic, Tapís. **Jordi Tolosa.**

Treballador de Tapis, Formació i Inserció sacio-laboral de persones amb risc d'exclusió social. Membre de la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca d'Osona, des de la seva creació al 2009. Actiu en moviments socials.

- Dimarts 23 de juliol del 2013, Barcelona, seu Partit Popular. **Andrea Levy.**
Advocada. Vicesecretària d'estudis i programes del Partit Popular català.

Font: La Razón

- Dimarts 23 de juliol del 2013, Barcelona, Parlament de Catalunya. **Isabel Vallet**
Jurista i activista política catalana. Diputada del parlament de Catalunya per Candidatura d'Unitat Popular (CUP).

Font: Youtube

- Dilluns 29 de juliol del 2013, Vic, seu ICV Osona.
Arnau Martí.
President comarcal d'Iniciativa per Catalunya Verds.

Font imatge: El 9 Nou.

- Dilluns 29 de juliol del 2013, Vic, seu Convergència. **Joan Vergés.**
President comarcal de Convergència Democràtica de la comarca d'Osona.

Font: El 9 Nou

- Dijous 29 d'agost del 2013, Vic, Bar Sagrada Família.

Josep Burgaya.

Llicenciat en Geografia i Història a la Universitat de Barcelona, Doctor en Història Contemporània per la Universitat Autònoma de Barcelona i professor Titular d'Història Econòmica a la Facultat d'Empresa i Comunicació de la Universitat de Vic. President de l'Institut Municipal de Promoció i Economia (IMPE) de Vic.

Font imatge: Web UVIC

- Dijous 5 de setembre. Entrevista rebuda per correu electrònic. **Nina González.**

Tècnica de l'organització Finançament Ètic i Solidari (FETS).

Font Imatge: Enviament per e-mail.

- Divendres 6 de Setembre. Entrevista anònima, **Banquer 1.**

- Dimecres 18 de setembre del 2013, Vic, ETC. **Marc Barnolas i Ramon Ripoll.**

Marc Barnolas està acabant el Grau en Educació Social a la Universitat de Vic. És Tècnic Superior en Integració Social (TSIS). Regidor a l'oposició a l'ajuntament de Vic de Candidatura d'Unitat Popular (CUP). Ramon Ripoll és militant de la CUP Vic.

Marc Barnolas

Ramon Ripoll

Font: Naciodigital

- Dilluns 23 de Setembre del 2013, Vic, Càritas. **Joan Vera i Sandra Costa.**
Treballadors de Càritas Diocesana (Osona, Ripolles, Bages, i l'Anoia)
Joan Vera en l'àmbit d'immigració, Sandra Costa en inserció socio-laboral.

Font: imatge enviada per e-mail.

- Dijous 26 de setembre del 2013.
Resposta rebuda al correu electrònic.
Joan Tardà.
Professor de Llengua i Literatura
Catalanes.
Membre d'Esquerra Republicana per
Catalunya (ERC). Diputat del Congrés
dels diputats.

Font imatge: Web ERC.

- Dijous 3 d'octubre del 2013 Vic, Pragma Advocats i economistes S.L. . **Xavier Roqué.** Advocacat de l'empresa Pragma de Vic.

Font: imatge feta per mi.

- Dimecres 9 d'octubre del 2013, Vic, bar la Nyamera. **Jaume Carreras i Manolo Prieto.**
Jaume Carreras (dreta), responsable de finances de Confederació Sindical del Treball. Manolo Prieto (esquerra), secretaria general del sindicat.

- Dimecres 9 d'octubre. Entrevista anònima, **Banquer 2**.

- Dijous 10 d'Octubre del 2013, Vic, Comissions Obreres Osona. **Miguel Sánchez**.

Secretari general de CCOO.

Font: Naciodigital

- Dilluns 14 d'octubre del 2013, Vic, Unió General Treballadors Osona. **Cesc Poch**.

Secretari general de la Unió General de treballadors (UGT) a Osona. Militant d'ERC.

Font: Esquerra amb idees.

- Dimecres 16 d'octubre. Entrevista anònima. **Banquer 3**.

- Dijous 17 d'octubre. Entrevista rebuda per correu electrònic. **Francesc Invernón**
Adherit a Solidaritat Catalana per la Independència des de la seva creació, membre del comitè executiu del Partit Socialista d'alliberament Nacional. (PSAN).

Font: Web Solidaritat Catalana.

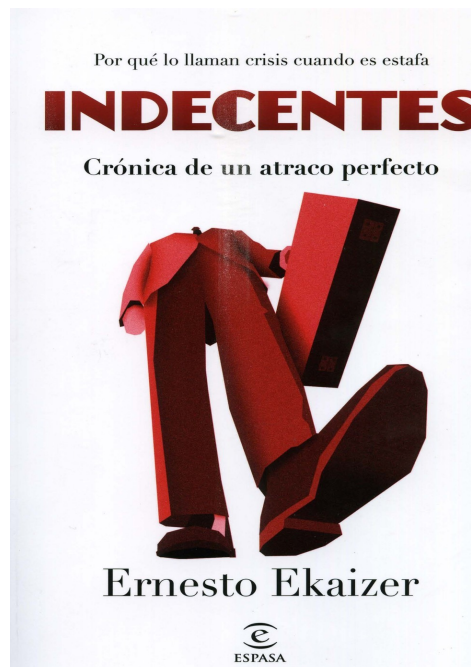
Recursos bibliogràfics

Per últim, per a fer l'apartat posterior també m'ajudaré de quatre lectures per ampliar continguts.

- Ernesto Ekaizer (Periodista) - *Indecentes. Crónica de un atraco perfecto*
2012 - ESPASA LIBROS, S.L.U.
Ekaizer ens explica la immoralitat de la crisi.

Font: WebTiendas fnac.

- Paul Krugman (economista, premi Nobel al 2008) - *¡Acabad ya con esta crisis!*
Crítica, 2012.

Krugman ens explica la crisi amb un interessant punt de vista i exposa quines són les solucions per sortir-ne.

Font: Wikipedia

Font: Liberianorma.com

- Ha Joon Chang (economista heterodox), 23 cosas que no te cuentan sobre el capitalismo. Debate, 2012.

Chang ens fa un anàlisi del què és realment el capitalisme.

Font: Winder.unu

Font: Revista protes digital.

- La banca ètica. Molt més que diners – FETS (Finançament Ètic i Solidari). Icaria editorial, 2001.

FETS ens explica el primer congrés de banca ètica a Catalunya i en què consisteix aquesta.

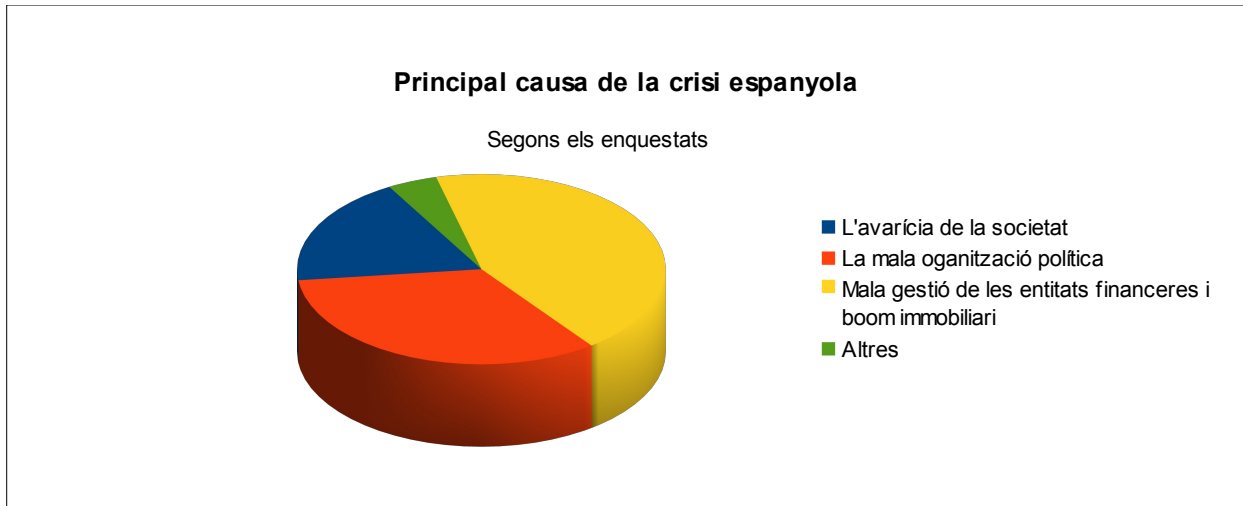
Font: Xarxanet.org

Aquests són els recursos en els quals em basaré per a fer el punt posterior del treball.

3.2 Causes

La pregunta número 7 de l'enquesta realitzada demanava per la principal causa de la crisi. Aquí podem veure els resultats (mostrats en l'apartat anterior) representats gràficament:

Un 43'77% de persones creuen que la principal causa de la crisi ha estat la mala gestió de les entitats financeres i el boom immobiliari. Seguits pel 33'33% que opinen que la mala gestió política ha estat la principal causa. Només el 18'51% de persones han optat per marcar que la principal causa ha estat l'avarícia de la societat, una frase repetida molt entre els actuals dirigents polítics.

El boom immobiliari

Jordi Tolosa ens explica l'idea de bombolla immobiliària: *“Crear una pujada desmesurada en un sector concret no en base amb el seu valor sinó del que pot arribar a valer. Es deia que tranquils que d'habitatges se'n vendran sempre i no es pararan de vendre i per tant si tu sabies que un pis que valia 100 al cap de dos mesos valdria 200 el pis automàticament pujava de preu. No pel que realment valia sinó per la possibilitat de guany que hi hauria. Quan en un model l'economia es basa en sectors que creen bombolla, tard o d'hora peta.”*

Vaig preguntar als tres banquers anònims entrevistats sobre la formació d'aquest boom immobiliari. També vaig demanar-los si creien que s'havia produït una bona regulació de les hipoteques.

El Banquer 2 ens explica una cosa molt interessant. Ell treballava de director de riscos i en teoria era qui havia de donar permís per fer les hipoteques. Ens afirma que ell no va donar-lo per fer aquestes operacions tan arriscades, sinó que el problema era un altre: els comercials, els encarregats de vendre-les als clients. D'aquesta manera ens va exposar el problema:

“Els comercials cobraven segons el que feien i per tant els interessava fer hipoteques, contra més hipoteques més cobraven. Jo havia de decidir amb el director si es feien o no i hi havia infinitat de casos que no se'n havien de fer perquè hi havia persones que demanaven crèdits de 30 o 40 milions i cobraven 12000€ i amb els director dèiem i aquesta persona com menjarà? Però clar els comercials tenien potència... Tot i que jo i el director, als últims tres anys abans de la crisi, recordo que només vam autoritzar tres hipoteques. El que va passar és que se'n van fer més sota la complicitat dels comercials, nosaltres no ens hi vam implicar perquè era una cosa clara. “

El que passava, segons el testimoni d'aquest banquer, era que els comercials feien hipoteques sense supervisió dels seus superiors. Per tant, es podria considerar que feien hipoteques sense mirar les conseqüències que podien suposar pels clients sinó fixant-se amb l'augment del seu sou. D'aquesta manera es feien cada dia més i més hipoteques, els clients estaven contents perquè podien disposar de crèdit i els comercials també ja que guanyaven molts diners extres.

El banquer 1 i el 3 no ens parlen tant clarament, simplement afirmen que tothom veia que la situació petaria però ningú sabia quan i així s'anava seguint endavant.

Banquer 1: *“ Es veia que s'havia de parar, el que passa és que potser ningú pensava que les conseqüències fossin tan greus com han set. Aquesta inflació tan enorme que hi havia no podia ser, tothom deia que no podia ser però s'anava tirant i la inflació anava creixent. El govern i els responsables d'això, no van saber graduar o parar perquè s'anaven guanyant molt bé la vida, anaven creant impostos, etc. I sortien molts diners. “*

Banquer 3: *“Anaven passant els anys i s'anava veient que els preus dels pisos i les cases anaven pujant i tothom deia això algun dia petarà, però no petava, fins que va petar de veritat. Era una cosa que semblava anunciada, tothom deia que no podia continuar així.”*

Doncs sembla clar que el boom immobiliari era evident, però per què no es va aturar? Per quin motiu ningú no hi va fer res? Van fer la vista grossa els responsables de regulació ?(com sembla que va fer el banquer 2 al no implicar-se amb les hipoteques que

feien els comercials permetent-les). De quina manera va actuar el banc d'Espanya, que és l'entitat reguladora superior? En definitiva, es podia haver evitat el boom immobiliari i l'esclat de la crisi?

Es podria haver evitat la crisi?

A nivell mundial, el Fons Monetari Internacional va proporcionar poques senyals clares d'advertència sobre riscos i vulnerabilitats vinculats amb la crisi abans que esclatés. Per què el FMI és incapaç de detectar aquest risc i actuar en conseqüència? Els analistes expliquen que no ho van fer a causa de la complexa interacció de diversos factors i que la seva capacitat per identificar correctament el creixement de riscos es va veure obstaculitzada per un altre grau de pensament de grup: hi havia una tendència general a pensar que era improbable una forta crisi financera provocada per limitacions polítiques i per una falta d'incentius per integrar opinions crítiques a l'organització. Es tractava d'un perjudici generalitzat en el qual la crisi no entrava en els càlculs o també seria possible sospitar que hi havia uns “interessos creats” que van obstaculitzar la capacitat intel·lectual d'economistes i analistes.

Però hi havia determinades persones que ja feia temps que estaven advertint, el problema va ser que els grans poders no van voler escoltar... Diverses institucions havien fet advertències molt serioses sobre el que s'incubava i van ser totalment ignorades o fetes callar.

Whilliam White havia vist venir la devastadora crisi i amb anticipació, al 2003. Es va declarar en contra la estabilitat de tendències inflacionistes i va proposar actuar de manera preventiva i intentar punxar la bombolla del crèdit pujant els tipus d'interès.

Ell afirmava que des de un punt de vista ideològic, aquesta crisi ja no tenia lloc, i que la qüestió era canviar el paradigma, el pensament dominant.

“L'altra gran raó per la que ningú va voler escoltar: la quantitat enorme de diners que va fer molta gent durant aquests anys. A ningú l'interessa preguntar si un cicle alcista pot durar o qüestionar la lògica quan pots guanyar una gran quantitat de diners. I la veritat és que això ens ha portat a la pitjor crisi econòmica des de els anys trenta del segle passat”.
William White, 2012.

El senyor White deixa bastant clar que una de les raons per les qual ningú va advertir de la situació va ser que determinades persones s'estaven beneficiant espectacularment de la situació i que no tenien cap interès en intentar aturar el desastre.

Nouriel Roubini és un altre exemple de veu alarmant. Va ser anomenat doctor catàstrofe, per les advertències que estava fent a nivell mundial.

“Podem estar en una situació en la qual l'esclat de les bombolles de l'habitatge provoquen una caiguda de l'activitat econòmica en tot el món”.

Si patim un daltabaix en la vivenda, que no és un shok merament sectorial i que porta a una recessió generalitzada de les economies, llavors la caiguda de la vivenda pot portar a un problema sistemàtic pel sector financer”. Nouriel Roubini, 2012.

Correcta Regulació a Espanya?

Ernesto Ekaizer qualifica la crisi com un desastre social i econòmic, una crisi social d'un sistema que per seguir en ple funcionament va necessitar crear una bombolla especulativa a la vivenda. I dóna la responsabilitat a una mala regulació dels polítics i del sistema financer, afirma que el banc d'Espanya “es va sumar a la festa”. Aquest hauria pogut saber que quan es tallés l'aixeta de la liquiditat la situació ja seria molt difícil de controlar.

“Instituciones, como el Banco de España, en lugar de desactivar riesgos acumulados a lo largo de muchos años, han alentado con su conducta la apuesta por unos créditos que llevaban implícitos la posibilidad de un estallido. Tenían los medios para controlar la situación. Y no los han utilizado. Le han fallado a la sociedad. Las consecuencias de este fallo son tan devastadoras como irreparables.” (pàg. 14, Indecentes, Ekaizer 2012).

Al 1997 comença el boom immobiliari i de la construcció. Es comença a detectar un fenomen recurrent a l'economia espanyola: la bombolla. Al 1998 es produeix l'alliberament del sòl, que declara la urbanització massiva. Les autoritats pretenen aprofitar les conseqüències polítiques i socials beneficioses de la bombolla, sense considerar les seves conseqüències a mig i llarg termini.

La revista “*The economist*” de Londres calcula que la bombolla, la part del preu basada en l'especulació futura, és del 30% a Espanya.

Però Jaime Caruana, el governador del banc d'Espanya diu: “*El banco de España considera que en estos momentos no tenemos burbuja inmobiliaria*”.

Rodrigo Rato, ministre d'economia del moment, també nega la bombolla: “*No estamos ante una burbuja, pero estamos ante una demanda muy poderosa que se mantiene, aunque se está moderando*” Rodrigo Rato, 2008.

Per altra banda, Miguel Ángel Fernández Ordoñez , governador del banc d'Espanya del 2006 al 2012, fa unes declaracions molt diferents : *“Cuando el crecimiento llegue al final,empezarán a aparecer las consecuencias negativas que acompañan al descenso de la burbuja. Cuando los precios empiecen a caer, la gente echará de menos lo bien que se vivía cuando subía el precio”. El principal problema económico que tendremos que afrontar en los próximos años es el derivado de los excesos en el sector de la construcción. Esta burbuja pinchará y caerá la actividad de este sector y el Gobierno no ha preparado el país para este cambio en la estructura de la demanda y la oferta. ¿Hasta cuándo podremos crecer apoyándonos en los desequilibrios? Ciertamente el colapso de este modelo no se producirá en corto plazo en el que incluso una bajada de tipos podría llevar a aumentar aún más la tasa de crecimiento del PIB. Solo cuando Europa se recupere y los tipos suban nos arrepentiremos de haber forzado los desequilibrios durante estos años. Porque antes la salida era la devaluación. Pero esta vez nos encontraremos en una situación sin salida”.*

Sembla evident que el banc d'Espanya no va fer la regulació corresponent, els banquers entrevistats estan totalment d'acord amb aquesta afirmació:

“Sí, això segur. Una millor regulació per part del govern i del banc d'Espanya sobretot , que és el que controla els bancs i les caixes. Penso que aquesta regulació no hi va ser i hi hauria d'haver set. Es necessitava més control i més regulació, segur. I per part dels dos governs que hi han set.” Banquer 3.

“El Banc d'Espanya no va dir res, ni ningú, perquè tothom treballava: treballava el paleta, el lampista, es venien electrodomèstics, etc.

Però tot eren avals, tot es venia a crèdit No és que la gent tingués molt diners sinó que la gent tenia crèdit i això es veia a venir, era clar. I no es va poder evitar.” Banquer 2

Hi havia una altra persona que ens advertia del gran perill i que a més estava molt a prop del poder polític: David Taguas. El senyor Taguas era el director de l'oficina econòmica del president espanyol, en aquell moment José Luis Rodríguez Zapatero.

Explicava que del 1996 al 2002 s'havia produït una expansió creditícia de les famílies, empreses i bancs. Tenia clar que els preus de la vivenda havien augmentat exageradament gràcies al diner barat que donava el Banc Central Europeu.

Ell advertia d'una gran dependència del desenvolupament econòmic espanyol respecte el finançament exterior, amb dèficit per compte corrent.

Hi havia una notable diferència entre el que Espanya produïa i el que consumia i invertia,

aquesta esclatxa, entre despeses i ingressos, era finançada a través de préstecs al mercat internacional. En definitiva, s'havia format una doble bombolla: de vivenda i de crèdit.

Taguas va informar al president de tots aquests conceptes i aquest va reaccionar de la següent manera: Zapatero: “*¿Cuánto tiempo de expansión económica me queda?*” Taguas: “*La desaceleración ya ha empezado pero el ciclo económico tiene su inercia... Hay cuerda para un año más, máximo, tenemos que preparar un aterrizaje suave*”.

Així doncs podem afirmar que no es va fer una correcta regulació ni es van fer esforços per evitar la crisi. El Banc d'Espanya no va voler obrir els ulls a causa “d'interessos creats” i el govern se'n va adonar tard, va intentar fer durar el màxim la prosperitat econòmica per no haver de carregar amb el problema. Ningú no va voler preocupar-se ni posar solucions.

Crisi predissenyada?

Podria tractar-se d'una crisi predissenyada, pactada abans i duta a terme per afavorir els interessos d'alguns? He demanat l'opinió als experts.

Isabel Vallet creu ens diu que era totalment previsible: “ *Són les teories del liberalisme pur i dur. El capitalisme com a sistema econòmic té fases cícliques, fases en les quals s'està en expansió i fases en les quals s'està en regressió. Tant en una fase com a l'altra els beneficiats són els mateixos; unes èlits que concentren els beneficis en les plusvàlues generades pel treball i per el capital, els beneficiats són els mateixos amb la diferència que quan el sistema està en expansió i per tant en creixement, les desigualtats són menys notòries. Per tant, crisi predissenyada? Crisi previsible causada pel mateix sistema.*”

Altres entrevistats també segueixen la línia de la cupista, ens parlen del sistema coma causa i que aquest porta implícit la crisi:

“*Alguns diuen que és difícil dissenyar una crisi i saber el moment exacte que explotarà. El capitalisme del desastre; que és fa servir un desastre, en aquest cas econòmic del sistema capitalista, per perpetuar un robatori i ampliar els privilegis i els guanys de les persones que tenen més respecte a les que tenen menys. Jo crec que no està dissenyat, perquè és molt difícil, però si que començaven a haver-hi les condicions perquè és donés un desastre econòmic i hi havia una sèrie de gent que estaven esperant que es produís per aconseguir guanyar més diners, tenir més privilegis.*” Marc Barnolas

“ No, jo crec que es fruit de la pròpia dinàmica del capitalisme que és un desastre i com a conseqüència té el desmantellament de l'estat del benestar, però predissenyada expressament tinc la impressió que no. El capitalisme té aquesta dinàmica perversa i terrible i acaba trencant els fonaments de l'estat del benestar perquè la gent no respon suficientment bé. Però no m'atreveixo a pensar en la perversitat de que algú hagi dit ara desmantellarem l'estat del benestar.” Arcadi Oliveres

“Penso que més que predissenyada, és una perversió del sistema capitalista en la que s'ha confós la competitivitat i buscar el màxim benefici possible amb l'objectiu final de l'empresa. S'ha fet un model de desgovern de l'economia i el problema que veig és que algú deia: suposem que el que condueix sap per on anem. I aquí el problema és que aquí potser no condueix ningú. I aquest ha estat el perill, que probablement no conduïa ningú i gent que buscava el màxim enriquiment possible han acabat generant aquesta situació. Jo diria que no. Però quan parlem del mercat i sembla que no existeixi, que sigui una nuvolosa, no és veritat. Segurament hi ha gent que s'ha enriquit.” Cesc Poch.

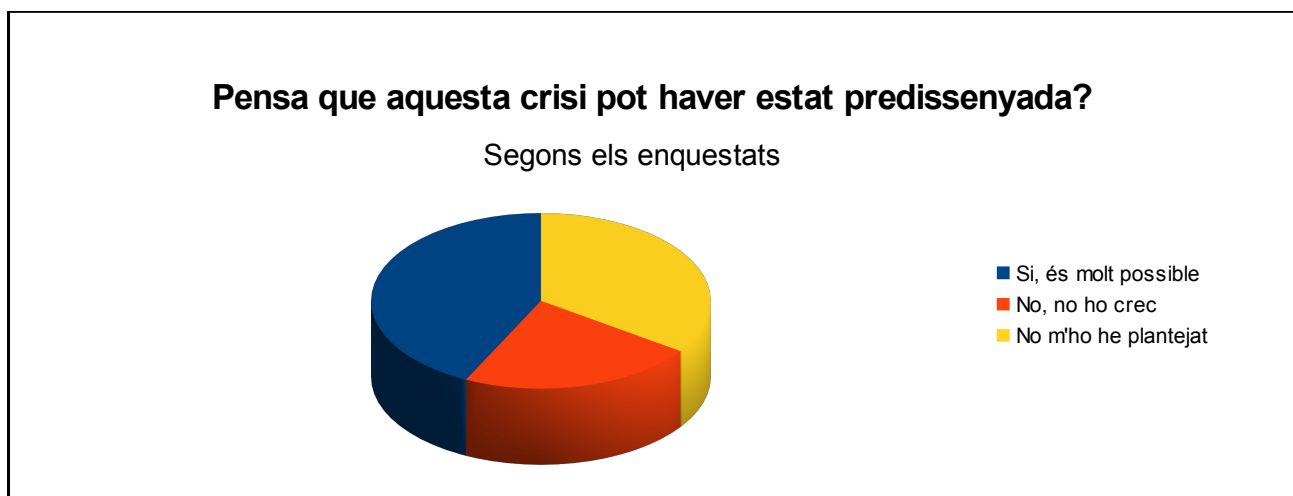
Joan Tardà creu que feia temps que s'estava remant per aconseguir arribar en aquest moment: *“Feia anys que es feien gestos per portar-nos al moment actual. Enemics d'allò que és públic i classes extractives fa anys que existeixen. Patim ara les polítiques basades en dos dels personatges més nefastos del segle XX: Margaret Thatcher i Ronald Reagan.”*

Arnau Martí està convençut que res ha estat casualitat: *“Absolutament, res no és casualitat. No hi ha res innocent en aquesta crisi, hi ha una clara voluntat de carregar-se l'estat del benestar i els drets socials de les persones i això no és ara, és de fa més de trenta anys. És evident que està dissenyada i que hi ha alguns que volen que la crisi els beneficiï d'altres que en som vertaderes víctimes, en aquest cas la majoria de població, les classes populars són les víctimes d'aquest genocidi econòmic.”*

Josep Burgaya veu el tema diferent, creu que va agafar a tothom desprevingut, però també reconeix la gran influència de les idees neoliberals: *“No, jo no hi crec en que aquestes coses estiguin predissenyades. És el resultat de que l'economia en general i les finances en particular estan incontrolades. El sector financer havia set sempre un instrument de l'activitat econòmica i l'activitat econòmica havia estat al servei de la societat, amb aquestes idees neoliberals que es van imposar als anys vuitanta-noranta l'economia ha estat una variable independent que no controla absolutament ningú, que condiciona l'economia sota els interessos particulars de gent molt influent. Jo crec que la*

crisi financera va agafar a tothom bastant descol·locat.”

Aquesta mateixa pregunta també la vaig fer als enquestats i els resultats són aquests:

Un 42'5% respon que si, que és molt possible mentre un 22'% diu que no. El 34'5% de les persones restants afirma que no s'ho havia plantejat.

3.3 Conseqüències

A l'apartat 2.3 del marc teòric s'han explicat les conseqüències principals de la crisi, en aquest punt veurem com valoren els enquestats i experts aquestes conseqüències i si realment ha afectat a la majoria de persones.

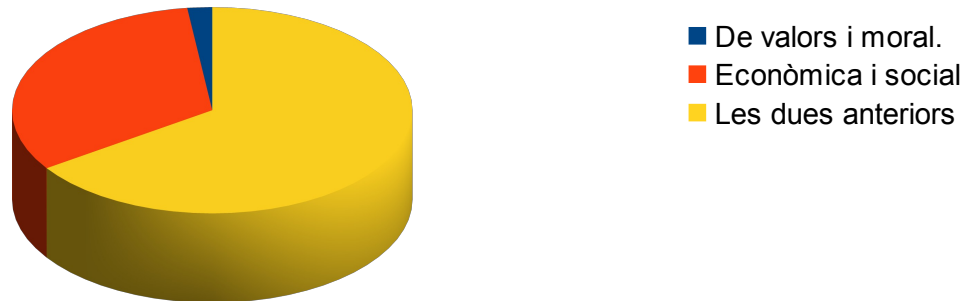
Àmbits de la crisi

En principi sembla una crisi econòmica i sobretot del sector financer, a Espanya agreujada pel boom immobiliari i la quantitat de gent abocada al sector de la construcció. Però sembla cada vegada més evident que el problema no només es centra en termes econòmics.

Vaig preguntar l'opinió als enquestats. Hi havia una pregunta, concretament la número 6, on els demanava que classifiquessin la crisi. Tenien tres opcions: Crisi de valors i moral, crisi econòmica i social o les dues anteriors. I els resultats van ser aquests:

Classificació de la crisi

Segons els enquestats

Un 65'5% de persones afirma que la crisi és tant econòmica i social com de valors i moral. També podem veure que un 32'5% ha marcat que la crisi és econòmica i social. Realment és també una crisi de valors?

Elkaizer a la contraportada d'Indecentes, ens afirma que sí, que també és una crisi d'ètica: *“Una crónica de la disolución ética y de la desfachatez moral que ha llevado a España y a Europa a una crisis sin precedentes y que señala a sus autores intelectuales, económicos y políticos”*.

Joan Vera hi està d'acord: *“La crisi és una estafa, és econòmica però sobretot moral i de valors. Cobdícia d'una minoria que es vol enriquir a costa de l'explotació de la majoria”*.

Aquestes són les opinions d'alguns experts a la pregunta de quins àmbits abarca aquesta depressió.

“Apart de la crisi econòmica, que aquesta és una estafa, hi ha una crisi de valors,. Ens han fet perdre els valors, ens han fet perdre una mica la mobilització de la gent . Això ho ha causat la manipulació de la premsa. Tots vivim molt bé així que no et mullis, no et fiquis en cap partit, no et fiquin en moviments socials. Tu et mires la televisió, i estan actuant d'una manera perquè no pensis, perquè no et preguntis res i qui domina aquests grans mitjans de comunicació? Els capitals.” Ramon Ripoll, militant de la CUP.

En l'entrevista a Andrea Levy, ella només fa referència a l'àmbit econòmic, No destaca una situació de manca de valors. Levy ens explica que és una crisi econòmica i que el que hem de fer és replantejar-nos el nostre sistema productiu però no parla d'altres àmbits.

“Evidentment l'àmbit econòmic i dins aquest el sistema productiu. Espanya durant molt de temps ha tingut una economia només basada en el totxo.

El país ha de reconvertir el seu teixit productiu per intentar destacar en altres sectors, entre tots hem de fer un replantejament del nostre sistema econòmic perquè estigui adequat empresarialment, per fomentar l'ocupació.”

Cesc Poch ens fa una valoració molt interessant de la situació a Catalunya. Parla de tres crisi sobreposades: *“Jo diria que sobretot a la nostra comarca i a Catalunya, s'han sobreposat tres crisis diferents. Una és la mundial del sistema financer i la seva fallida. L'altra la del totxo i del model que teníem de creixement econòmic que estava molt sustentat en el sector de la construcció, aquestes dues poden anar relacionades perquè aquí també peten els bancs però és una crisi afegida. I per últim la del nostre teixit industrial que ja era greu abans de la financera, aquest procés de deslocalització, de tancament de les fabriques tèxtils. Aquí s'acumulen les tres crisis i per això com l'estem vivint és especialment dur.”*

El diputat d'ERC, Joan Tardà, opina que la crisi és econòmica però que uns quants han decidit que afecti a tothom i que per tant també és social: *“És una crisi econòmica que han decidit que afecti a tothom, per tant és social i sobretot afecta a l'atur. A més a Catalunya existeix el problema de la pertinença a Espanya i això suposa una crisi més. A tot plegat, cal sumar-hi que s'està aprofitant la situació per crear una crisi d'allò públic i per robar-nos conquestes que hem trigat anys a aconseguir”.*

La resta dels enquestats opinen que la crisi agafa tots els àmbits. També cal afegir que molts opinen que la crisi no és res més que el resultat del sistema capitalista actual, però d'això en parlarem més endavant.

Arnau Martí, ICV Osona: *“Els avarca tots perquè vivim en una societat de consum en què el que mana i regeix la vida de la gent és el sistema econòmic i capitalista. Des de l'educació, amb uns clars intents de privatització perquè en el fons l'educació és l'element que empodera la ciutadania, que fa passar de ser persones ignorants o sense estudis a persones amb capacitat de pensar, progressar, de ser crítics i posar en dubte el sistema i per tant, hi ha una gran voluntat de que moltes classes populars i molta gent sense recursos no entri a tenir aquests estudis bàsics. Ho trobem al camp de la salut, intents ingents per privatitzar els serveis de salut, els recursos en matèria de salut, en deixar a bona part de la població sense un element bàsic de l'estat del benestar. Per tant, la crisi afecta a tot arreu, l'educació, la salut, els transports públics, etc. Hi ha una voluntat clara de fer negoci sobre els drets conquistats al llarg de la història.”*

Joan Vergés, representant de Convergència: *“Francament, els agafa tots, és una crisi que ens ha agafat a tots, aquest és el problema. És una crisi molt grossa que agafa a tothom, especialment a les persones, no a un sector sinó a les persones.”*

Xavier Roqué també està d'acord en dir que afecta a tots els àmbits i a més afirma que aquest ha estat el gran problema perquè ningú pensava que arribaria a tants llocs. Podem dir doncs que la crisi ha afectat a tots els àmbits i que no només és una crisi econòmica.

Persones més afectades

I si parlem de les persones, com ens diu Joan Vergés, ha afectat directament a la vida de la majoria de ciutadans o no?

Només el 4'5% dels enquestats respon que la crisi no l'ha afectat. Per tant un 95'5% de les persones preguntades afirma que la crisi li ha afectat. Dins aquest 95'5% trobem un 34% que diu que sí que l'ha afectat però indirectament, mentre un 61'5 % reconeix que l'ha afectat directament.

Observant només aquests resultats tan aclaparadors, veiem que la crisi afecta a la gran majoria. Qui és aquesta majoria? Hi ha un perfil de persones més afectades?

“Suposo que com sempre a la vida, tristament, la crisi colpeja més a les persones que pitjor ho passen i en aquest sentit crec que les institucions o l'administració no pot deixar ningú al marge i protegir a aquelles persones en situació de més vulnerabilitat.”
Andrea Levy.

El senyor Burgaya té molt clar quines han estat les persones més afectades: *“Les persones afectades sobretot són els treballadors, el més afectats els treballadors no qualificats que han perdut la feina i que a més no tenen cap opció de trobar-ne. Però també les classes mitjanes que cada vegada veuen les seves rendes més baixes, els salaris més baixos i una pressió de l'estat cada vegada més gran.”*

“Crec que , com sempre, les persones més afectades són les que han tingut menys, les classes baixes, populars. Durant una època d'auge econòmic i d'especulació econòmica aquestes classes van considerar que ja no formaven part d'aquesta classe treballadora perquè tenien capacitat de consum, es podien comprar un cotxe cada tres anys, poden anar de vacances a qualsevol lloc, podien fer una vida no només benestant sinó que amb alguns certs luxes. La realitat és que aquesta gent a topat amb la cruesa de la crisi, molts han hagut de quedar-se sense feina, sense cap tipus de prestació i torna a haver-hi uns nivells de desigualtat brutals. I avui el país té més d'un 27% de pobresa.”

Arnau Martí.

La resposta és clara; les persones més afectades són les classes populars, els treballadors que tenen menys. Aquestes classe durant un temps van poder gaudir de certs privilegis i drets que s'havien aconseguit però actualment es torna a perdre tot.

Podríem parlar de persones beneficiades?

Realment hi ha algú que s'estigui beneficiant d'aquest desastre social i econòmic? Lamentablement sembla que sí, certament hi ha persones per les quals la crisi esta sent un bon negoci i cada vegada obtenen més guanys.

Parlant de l'opinió dels experts, Andrea Levy, representant del PP Català, és la única persona que no ens ha afirmat que aquesta crisi està beneficiant alguns.

“Espero que no beneficii a ningú. Però una cosa és certa; en temps de crisi la gent aguditza l'ingeni i per tant s'han d'intentar aprofitar aquelles oportunitats que la crisi hagi pogut generar per sortir-ne enfortits.

Marc Barnolas, regidor de la CUP Vic afirma que si que hi ha persones beneficiades i a més ens ho exemplifica, parla de els grans guanya en borsa de les grans empreses i d'un problema molt greu de l'estat: el frau fiscal.

“ A Espanya, les trenta-cinc grans empreses que cotitzen a l'Ivex 35, que és la borsa espanyola, han guanyar últimament nets, sumant totes les empreses, quaranta-set milions d'euros. La banca espanyola en general ha guanyat setanta-cinc milions d'euros. Clar, no sé si això és una crisi, em sembla que els números salten a la vista. Llavors què passa? Diuen, no hi ha diners, ens hem d'estrènyer el cinturó, hem de fer retallades i això és mentida i tots ho sabem. El frau fiscal espanyol, que és tota l'evasió de diners de les persones que en tenen molts i se'ls enduen a un altre lloc i quan marxen hauria d'haver-hi una recaptació fiscal per part d'hisenda que no hi és, i avui en dia a l'estat espanyol és de dos-cents quaranta mil milions d'euros anuals, que és bastant greu. El frau fiscal català és menys, volta pels setze milions d'euros que deixa d'ingressar Catalunya. Les famílies i les persones que tenen més diners se'ls enduen en un altre lloc, al moment d'endur-se'ls no tributen, evadeixen el capital fent trampa.”

“La crisi ha beneficiat als de sempre, a les grans oligarquies que governen des dels poders econòmics i ha afectat a la gran majoria, més especialment als més desfavorits. La mínima socialització de la riquesa que s'havia assolit a través de l'estat del benestar ha estat liquidada. La societat avança per efectes de la voluntat del neoliberalisme cap a

una absoluta dialització social.” Joan Tardà.

“En aquesta situació sempre hi ha beneficats, les grans empreses son les grans beneficiàries, el sectors més rics s'han enriquit molt en les ultimes dècades i amb la crisi es continuen enriquant.” Josep Burgaya.

Tots els representants sindicals coincideixen que la crisi està beneficiant a les multinacionals i a les grans empreses.

Jaume Carreras i Manolo Prieto, representats de la CGT, ho afirmen d'una manera molt contundent. *“Les grans empreses i les multinacionals s'han beneficiat. Aquests i els especuladors financers, evidentment. Des del seu ordinador venen, compren, destrueixen empreses.”* Jaume Carreras

“Ha beneficiat a les multinacionals, les elits polítiques i econòmiques. No parlem tant dels parlamentaris, perquè aquests al cap i a la fi són uns titelles de les grans multinacionals. Gent que no surt, que no és presenta mai però en canvi són els grans beneficiaris de la crisi.” Manolo Prieto.

Ernesto Ekaizer ens parla d'indecència, indecència de persones amb grans fortunes i amb càrrecs de poder, que ja es veien abans de la crisi: *“¿Solo cuándo la marea baja se sabe quiénes se “fornaron” de esta orgía? No. Se sabía antes. Algunos de nuestros millonarios ocasionales se subían a los rankings de fortunas mundiales. Otros, políticos y ejecutivos avisados de cajas de ahorro y Comunidades Autónomas, se aplicaron al saqueo y al pillaje, con sus sueldos y bonus, desde el comienzo. ¡Que la indecencia de todos nos valga!”*

Desigualtat social

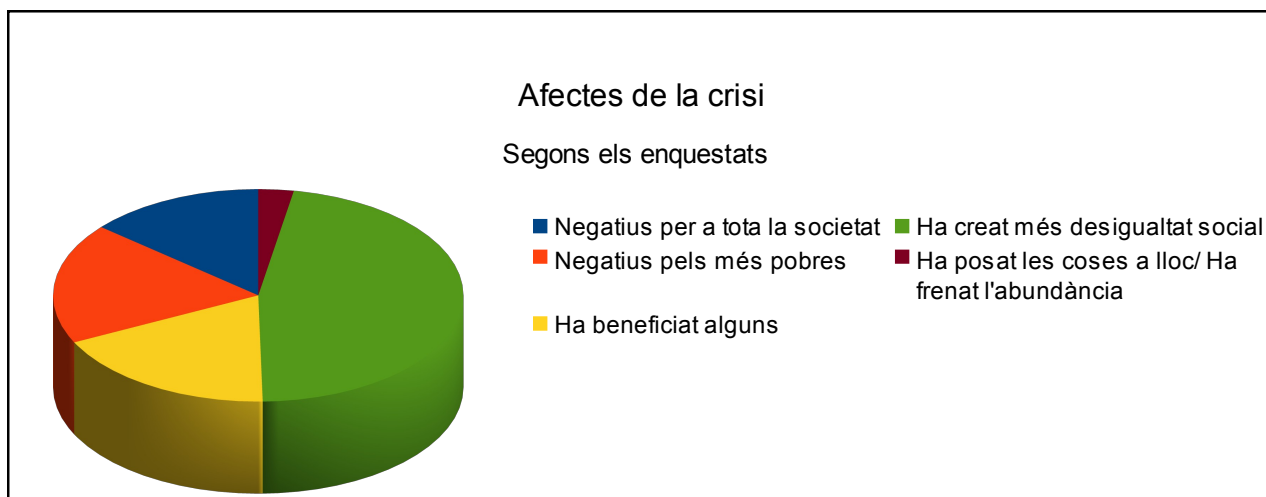
És clar doncs, hi ha grans beneficiats de la crisi, els més rics encara s'estan enriquant més. Com esmentava al marc teòric, una de les conseqüències de la crisi és el gran augment de la desigualtat social. Rics més rics i pobres més pobres, aquesta és l'actualitat mundial, espanyola i catalana.

“Cada vegada s'està fent més gran la distància entre les persones que són molt riques, i que per tant acumulen molts diners i tenen uns sous molt elevats, i les persones que són cada cop més pobres, que guanyen cada cop menys diners i que cada cop són més incapaces de fer front a la situació que hi ha avui en dia.” Marc Barnolas

“Hi ha hagut un procés d'empobriment d'una part important de la població, cada vegada és més rica. El problema fonamental, és el creixement de la desigualtat.

Desigualtat brutal: l'1% de la població concentra un grau de riquesa increïble mentre la resta va perdent renda, capacitat adquisitiva, etc.” Josep Burgaya.

La pregunta número nou de les enquestes demanava pels efectes de la crisi, hi havia quatre possibles respostes: Afectes negatius per a tota la societat, efectes negatius per als més pobres, ha beneficiat alguns, la crisi ha creat més desigualtat social, la crisi ha posat les coses a lloc/ha frenat l'abundància. Les respostes:

Un 46'87% de persones creu que ha creat més desigualtat social. Només un 8% pensa que ha frenat l'abundància, excusa que posen molts polítics i alts càrrecs. La resta d'opcions estan molt igualades.

L'estat del benestar

Les respostes dels enquestats també deixen clar que pensen que la crisi ha desmantellat l'estat del benestar que tant havia costat aconseguir. Un 89'44% de les respostes ho demostren.

Però Isabel Vallet ens exposa l'opinió de la CUP sobre l'estat del benestar. Afirmar que l'estat del benestar és incompatible amb el sistema capitalista actual, que més endavant valorarem: *“Nosaltres hem sigut molt crítics amb l'expressió estat del benestar, entenem que no hi ha un estat del benestar possible en un sistema econòmic capitalista. Entenem que quan el sistema econòmic capitalista està de bonança o està en expansió poden haver decisions polítiques per desplegar una sèrie de mitjans socials que d'alguna manera intentin pal·liar les desigualtats, però és una flaca que posa el mateix sistema i el posa perquè majoritàriament la gent no es reveli contra el sistema i en aquest sentit la concepció d'estat del benestar nosaltres no la entenem o no la creiem possible dins d'un sistema econòmic capitalista i entenem a més que fa referència a la voluntat de mitigar*

aquestes desigualtats amb polítiques públiques que son moneda de canvi quan s'estan reajustant els temes econòmics i no ens agrada parlar d'estat del benestar.

No hi ha estat del benestar possible si el sistema econòmic basa o es fonamenta en perpetuar els interessos del capital financer en deteriorament amb els interessos de la majoria de les persones. Només parlem d'estat del benestar referit a un sistema en el qual l'economia sigui productiva i estigui al servei de la majoria de les persones sinó no n'hi ha de possible. “

Aquest desmantellament de l'estat del benestar (o dels drets socials si considerem que abans de la crisi ja no hi havia estat del benestar) s'ha dut a terme amb les polítiques d'austeritat que aplica el govern.

Polítiques d'austeritat

Actualment el nostre sistema polític es regeix suposadament per una democràcia. La paraula democràcia és d'origen grec i significa poder del poble. Així doncs teòricament la sobirania regeix sobre la nació, sobre el poble i aquest és el que vota què vol i que no vol. Realment es compleix això? Sembla que no, almenys fent referència les polítiques d'austeritat podem afirmar que no.

Tan sols ens cal observar el punt 10 de l'enquesta on es pregunta si la persona està a favor de les polítiques d'austeritat. Només un 11% hi està a favor mentre un 71'2% s'hi mostra en contra (també tenim un 17'67% d'enquestats que es posicionen en contra de qualsevol política).

És una contrarietat molt gran que un govern elegit per democràcia estigui optant per unes mesures les quals el seu poble no aprova.

I a les enquestes veiem el mateix. Només la representant del Partit Popular, el qual té el govern espanyol, i el de Convergència, que governa Catalunya, afirmen estar a favor de l'austeritat. Dit d'una altra manera, només els que tenen el poder s'han posicionat a favor d'aquestes polítiques.

Andrea Levy ens explica molt àmpliament el perquè d'aquestes mesures, ella les anomena polítiques de reorganització de prioritats:

“Jo prefereixo dir reorganització de les prioritats perquè els interessos que pagàvem pel deute, ja que aquí vam gastar com si no hi hagués un demà, gastàvem i ens endeutàvem com si mai ho haguéssim de retornar, però aquests diners s'han de pagar fins que arriba un moment que la partida d'interessos de deute és inclús superior als subsidis d'atur, a les pensions. Gastar avui de manera descontrolada és hipotecar les generacions futures i és

el que estem veient, per això hem de fer uns ajustos en els pressupostos justament perquè en algun moment es va gastar sense tenir un control ni pensar que arribaria un moment en que allò seria un deute irretornable. Les polítiques d'austeritat enteses sempre com allò que ara no és prioritari o aquella despesa ministerial que no és prioritària o aquella reorganització de l'administració de manera que amb menys pugui fer més i això vol dir des de l'eliminació d'empreses públiques que no siguin necessàries, eliminació d'organismes on hi hagi una duplicitat de competències... Amb tot això s'ha de fer ajustament perquè hi ha certes coses que hem entès pròpies de l'estat del benestar que són necessàries i s'han de garantir per a les persones que pitjor ho estan passant amb tot el tema de la sanitat, de l'educació pública i sobretot en el tema de les pensions.

Ara mateix no s'entendria que ajustem determinades coses però ens dediquéssim a fer obres faraòniques, organitzar esdeveniments o fer estacions d'AVE que costen molts diners. L'administració ha de contenir la seva despesa pública.

També crec que és una cosa transitòria i que ara estem fent aquestes polítiques però en l'evolució de l'economia, que els signes són bastant positius, tot això desapareixerà. És l'única alternativa que teníem ara justament per no haver de pagar tants interessos de deute.”

De les paraules de Levy podem extreure-hi clarament que el que s'està fent és prioritzar el pagament del deute per davant de tot. Joan Vergés justifica amb un exemple les retallades de Convergència: “A veure, això ho entén molt ràpid una persona que no té feina, si tu tens feina pots anar el dissabte a la discoteca, de restaurant, al cine, a la platja, de vacances, als supermercats de compres, etc.

Quant a una persona se-li treuen diners del sou o perd la feina, aquella persona automàticament ha de dir a veure aquest any no puc anar de vacances o puc anar-hi quatre dies en comptes de quinze o aquest any la meva filla volia anar a fer uns estudis no sé on doncs he de parlar amb ella perquè potser no podrà ser, bé aquesta persona s'ha de reorganitzar. Aquestes polítiques no és fan per res més que perquè no hi ha els ingressos que un tenia.”

Xavier Roqué segueix la línia del convergent: “El que no es pot fer és gastar més del que es té, això està claríssim. S'han perdut molts drets socials, això és veritat, però ara és el que deia el president; que ja s'ha tocat os i que ja no es pot baixar més. S'havia d'arribar fins aquests límits? Si s'hi ha arribat és per alguna cosa, m'hauria agradat veure els números al davant i tenir més informació per poder dir-ho, però jo crec que s'està fent el correcte.”

Per part de la resta d'entrevistats hi ha un desacord absolut davant l'austeritat.

“Tothom es refereix a elles com a polítiques d'austeritat però jo crec que són polítiques antisocials i anitmajoria, d'alguna manera els eufemismes aquests com austeritat o ajustament són termes que s'han adoptat d'aquest pensament uniformitzador per a no reconèixer que són polítiques que van en contra dels interessos de la majoria i que a més tenen també la finalitat de perpetuar els interessos d'algunes minories. Posem un exemple; quan s'adopta una mesura, que jo crec que de les més antisocials que s'ha adoptat aquí, que és el euro per recepta, en paral·lel es treuen serveis als hospitals de referència i els adjudiquen als hospitals concertats i privat. L'austeritat no deixen de ser decisions polítiques que es prenen sobre els diners públics que no repercuteixen en el benestar de la majoria sinó que acaben repercutint en crear més beneficis a certes empreses privades.” Isabel Vallet

“Les polítiques d'austeritat jo les defineixo coma a algú que està en un format i va cavant més profund sobre la seva tomba. Estem en un cul de sac, aquestes polítiques el que fan bàsicament és debilitar encara més la situació econòmica-personal de la gran majoria de la gent retirant prestacions bàsiques, ho estem veient en temes de dependència, en dades de pobresa. Debiliten el sector públic, en temes d'educació, de transports, salut perquè les polítiques d'austeritat van lligades clarament als interessos neroliberals del capitalisme i en aquest cas també de les entitats financeres per anar debilitant un sistema en què sigui més fàcil de privatitzar, d'entrar en un mercat de bens i de consum.” Arnau Martí

“Des de el meu punt de vista i el de molta gent, no aporten solucions. És el gran error. Mai en una situació de crisi l'austeritat serveix per sortir-ne. Quan l'economia privada està en una situació de recessió, és l'estat el que invertint pot reactivar-la. Polítiques d'austeritat, convertint en fonamental el dèficit i el deute volen, dir empobriment, recessió i és el que exactament està passant a Espanya.” Josep Burgaya

“No val que ara que la cosa no va bé, o no els va tant bé a ells com els anava, perquè a nosaltres ens segueix anant malament, que ens diguin que ens hem d'estrènyer el cinturó, que com que hi ha crisi et traurem hores de feina, retallarem diners de sanitat, etc. No val.

Nosaltres no estem per això, hem sortit al carrer i jo crec que encara hi hauríem de sortir moltes vegades més amb la situació que ens estan portant aquesta gent. Ens estan reduint cada cop més els drets socials que aconseguir-los va costar anys de lluita, ens estan fent minvar el dret a la sanitat, en pugen les taxes que hem de pagar, etc. I hem de

callar la boca i dir si, amén! Perquè és la única solució que hi ha. Quant amb els números sabem perfectament que aquests diners hi són, però hi són, per mi amb al prioritat equivocada.” Marc Barnolas.

“Estan retallant de tal manera que el ciutadà no arriba a poder consumir o consumeix només el necessari, l'imprescindible. I això fa que la societat no tingui una capacitat econòmica suficient perquè tot és una roda: si no consumeixes, el comerç se'n ressent i no s'ingressen impostos. L'efecte és el contrariés com si estàs en un pou i per sortir-ne comences a cavar cap a baix [...] Si els treballadors no tenen capacitat per poder fer un consum adequat, no sortirem d'aquí.” Miguel Sánchez

“La solució no és escanyar i retallar els drets de la majoria de la població, i per tant la política ha de servir per posar totes les solucions possibles al servei d'aquesta població, a la que suposadament representa. No fer-ho, fa que els és mantinguin els privilegis d'una elit extractiva”. Francesc Invernón.

Paul Krugman ha anomenat a l'economia actual “l'economia del mirall”. Ell diu que els nostres ingressos són baixos precisament perquè estem gastant massa poc. Explica que retallar la despesa només servirà per reprimir encara més els ingressos dels ciutadans.

Krugman es pregunta per què hem de retallar costos, retallar-los en comparació a qui? Si tot el món intenta reduir-los la única cosa que farem serà empitjorar al situació encara més. I el l'economia reprimida, en la qual tot el món intenta estalviar més i gastar menys, els ingressos baixen i l'economia pateix.

En un moment en que tothom intenta augmentar el seu estalvi i cancel·lar els deutes és important que algú faci el contrari, que gastí més i demani que li deixin diners. Aquest algú òbviament ha de ser el govern. Per sortir de la depressió necessitem que els governs gastin. El deute és molt útil, és la manera de que qui no pugui fer un bon ús dels seus diners els posi a treballar a canvi d'un preu al servei de qui pugui donar-los un bon ús.

Pèrdua de confiança política, corrupció

A aquest desacord per part d'un sector molt important de la població amb les polítiques que s'estan fent hi hem de sumar una pèrdua de confiança amb els polítics portada per la situació actual i també per un altre gran problema: la corrupció. Més d'un 90% dels enquestats creu que la corrupció ha estat el gran problema de l'estat (respostes pregunta 12 enquesta). Andrea Levy i Arnau Martí ens valoren aquesta suposada crisi de confiança política:

“És veritat que hi ha una crisi de confiança [...]però jo crec que la part positiva és que la gent ara també es vol involucrar molt més en la política,és a dir, exigeixen molt més saber i fer que són dues coses molt positives. Abans el que ens trobàvem era que la gent no tenia interès en la política, que això pels que estem als partits encara era pitjor perquè ara tenim que fer un gran esforç en demostrar que podem ser útils i que el que volem és enpaper-nos de les propostes, absorbir-les totes per intentar canviar les coses i millorar. [...]. Crec que en l'interès general, en no poder anar a tocar la fibra a algú en determinats temes molt populistes, hem de vetllar justament per un interès general i tenim aquí una generació que estem cridats a ser molt transparents, comunicatius i a escoltar al carrer i intentar solucionar les coses.” Andrea Levy

“La crisi el què fa és augmentar la tensió i el conflicte social de la gent i això ho veiem cada dia al carrer, amb més manifestacions, mobilitzacions i això en principi no ha de ser dolent, quant la gent es mobilitza vol dir que també fa política. El problema és que el sistema, la democràcia, no respon als interessos de la gran majoria de la gent. Quan veus a càrrecs públics com el propi president del govern on és demostra o s'està demostrant que ha cobrat diners en negre en sobresous i que això no té cap mena de responsabilitat política per ell i que a més no fa cap plantejament ètic per a dimitir o posar el seu càrrec a disposició d'altre gent doncs la percepció de la gent és una impunitat brutal i deu que alguns utilitzen el sistema, i es veritat, per enriquir-se, per a robar, per abadir impostos,etc.Però això no és la realitat del tot el sistema, hi ha gent que vol i és dedica a la política de forma honrada i segurament té menys projecció pública amb totes aquestes bones practiques que no pas el que pugui fer el president de la generalitat o del govern.El que és evident és que la crisi genera més desafecció política, més rebuig davant el sistema democràtic.” Arnau Martí.

En les dues opinions trobem que el problema principal no és la confiança en els política, sinó en el propi sistema democràtic.

Francesc Invernón en dóna aquest altre punt de vista:“*La percepció negativa dels partits polítics no remuntarà amb facilitat, però mentrestant, seran plataformes i iniciatives cíviques les que tindran el protagonisme i exerciran la pressió social que els partits polítics no estan en condicions d'afrontar.*”

Capitalisme

Però si parlem de confiança, trobem un altre punt en que la crisi ha provocat molts dubtes i desconfiança: el sistema econòmic actual, el capitalisme. De fet, molts dels

experts han afirmat que el principal problema que tenim és el sistema capitalista i han parlat d'aquest a l'hora d'elegir un titular per la crisi:

“Vivim en una guerra promoguda pel capitalisme especulatiu que pretén acumular a costa del desballestament de l'estat social” Joan Tardà.

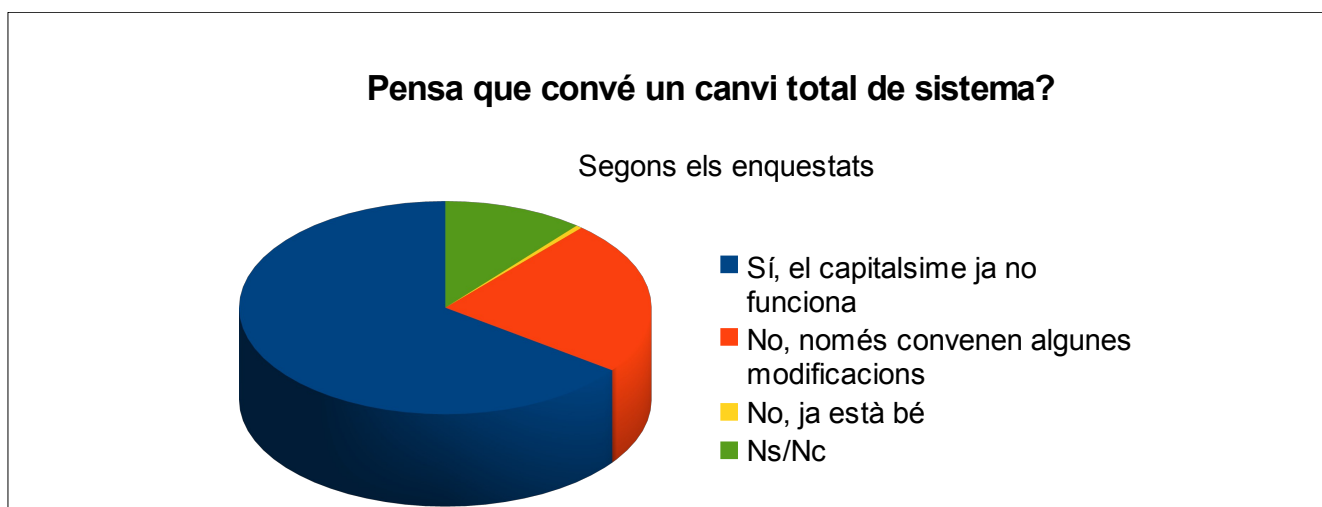
“La crisi actual ha estat generada pel propi sistema, basat en l'acumulació de capital i en l'exclusió de criteris socials, ambientals, culturals, etc. Les greus conseqüències d'aquesta crisi les estan pagant aquells que no l'han generada, i en canvi les diferències entre els més rics i els més pobres són cada cop més grans.” Nina Gonzàlez.

“La crisi no és una crisi, la crisi és el sistema. És normal en el sistema capitalista actual. Trenta anys d'onades neoliberals en què el que volen i han pretès sempre és debilitar l'estat del benestar, les polítiques socials, els drets socials de les classes populars que es van començar a aconseguir a partir de la segona guerra mundial, ara continuem amb un retrocés de tot aquests drets conquistats, de totes les polítiques aconseguides. Tot això forma part del que el capitalisme ha anat devorant al llarg de la història.” Arnau Martí.

“La crisi és una radicalització total del capitalisme. Estan carregant tota la crisi a les espatlles dels dèbils. És com una refundació del capitalisme”. Jaume Carreras

“La fi d'un sistema anomenat capitalisme”. Francesc Invernón.

La pregunta 14 de l'enquesta demanava per la possible necessitat d'un canvi de sistema econòmic. La resposta va ser que sí, la majoria dels enquestats creuen que el capitalisme ja no funciona. Aquí podem veure les respostes representades en un gràfic:

Un 65% de les respostes manifesten que convé un canvi total de sistema, un 23'5 que calen només algunes modificacions i tan sols un 2% es mostra conforme amb el sistema actual. També tenim un 11% de no sap o no contesta.

Ha Joon Chang argumenta que ens venen aquesta crisi com una crisi fiscal causada per països irresponsables que han gastat per damunt de les seves possibilitats. Ens indiquen que la solució és castigar a aquests països pels seus errors morals, però això és un falç diagnòstic. Ell ens exposa que el veritable problema és el lliure mercat, tret característic del sistema capitalista, la catàstrofe econòmica es fruit de la ideologia del lliure mercat que governa el món i aquesta és molt poderosa.

“La ideologia del lliure mercat que ha impregnat les nostres societats a les últimes dècades és tan poderosa que la gent vota als partits polítics que la perjudiquen, i en molts casos elegix a dirigents encara més entregats al lliure mercat que els que hi havia abans de la crisi. [...]”

La gent ha de prendre consciència de que l'ordre del lliure mercat no tenia res de natural, de qual la crisi financera del 2008 es podria haver evitat i de que hi ha alternatives al que esta succeint. S'ha d'exigir als nostres dirigents polítics que facin el que han de fer.”

Chang ens comenta que hi ha més maneres d'organitzar el capitalisme i que el lliure mercat només és una més i no precisament de les millors. Ens explica que els problemes del lliure mercat son aquests: alenteix l'economia, augmenta la desigualtat i la inseguretat i provoca cracs econòmics freqüentment. En la seva opinió, cal que ens desempalleguem del lliure mercat.

He demanat que en pensen del capitalisme als nostres entrevistats:

El senyor Burgaya coincideix força amb l'opinió de Joon Chang, per ell el problema no és el capitalisme, sinó quin tipus: *“El capitalisme amb abstracte no és ni bo ni dolent, el que segur que és dolent es quan l'economia està incontrolada, quan és una variable independent en que l'estat no fa cap funció correctora, perquè llavors el mercat no és una veritat absoluta. El mercat té incorreccions i si no intervens corregint-les arribes a una situació de col·lapse, aquest és el problema. El problema no és el capitalisme sinó quin capitalisme.”*

Andrea Levy ens mostra una opinió molt diferent al 'hora de valorar el lliure mercat: *“Totes els formes o tot allò que sigui fet d'una manera agressiva no és positiu. Però dintre de tot jo sí que crec en l'economia liberal, en que els mercats no siguin protegits. [...]”* El capitalisme és bo entès com una economia de lliure mercat en la que et puguis desenvolupar i aquí l'estat el que ha d'assegurar és un cert marc regulatiu que no permeti

pràctiques abusives per part de les empreses, és a dir que els consumidors tinguin una certa protecció.”

Cesc Poch ens argumenta els problemes que causa aquest lliure marca i ens assenyala la importància de crear espais dins d'aquest sistema: *“Aquí hi ha una cosa que és diu mercat que en principi hauria de servir per reassignar els recursos i la riquesa. Penso que el mercat sense el paper de l'estat, el lliure mercat tal com el defensen els neoliberals i els liberals, provoca desigualtats socials i per això hem anat a parar on som ara. Hem de pensar que el capitalisme no és una cosa quadrada, la vida és molt més complexa. Abans hi havia el capitalisme o el socialisme. Però a veure, podem fer espais d'economia social, això per a mi és socialisme també. Això vol dir que acceptem el capitalisme? No, vol dir que a la vida hi ha espais que no són omplerts pel capitalisme pur.”*

El representant convergent, Joan Verges valora positivament el capitalisme sempre que no sigui abusiu: *“ Si entenem el capitalisme només com aquell afany de fer diners, efectivament que no es bo. [...]No és bo quan és un capitalisme basat exclusivament en els aspectes materials i no basat en les persones. No podem anar d'un extrem a l'altre, no podem parlar de què tots som iguals i de què tothom ha de passar pel mateix magresador o al revés, uns molt poderosos i que es dediquen a trepitjar als altres. El capitalisme exherbat és molt dolent per a la societat, a més crea una societat sense valors en molts casos.”*

El Banquer número 3 afirma que el capitalisme hi ha de ser, diferent que el que tenim a l'estat però ens convé, ens aporta beneficis:

“El capitalisme hi ha de ser, si una persona que té una fàbrica o una empresa guanya diners llogarà gent i tots anirem bé, tothom guanyarà diners. A mi no m'agrada un sistema sense capitalisme. M'agrada el capitalisme però no com el que tenim ara aquí Espanya, m'agrada un capitalisme clar i net que per exemple no evadís impostos, que fos sense evasions fiscals. Si l'empresa en que jo treballo es guanya la vida bé per mi perquè em seguirà mantenint el lloc de treball i podré guanyar-me la vida, inclús potser que em pugin el sou cada any. Els països que no hi ha capitalisme no veig pas que visquin millor que nosaltres. “

Sandra Costa és molt crític amb aquest sistema: *“El guany a costa del que sigui, a costa de l'explotació per l'exaltació. Trepitjant a la persona i explotant el planeta, ens ho estem carregant tot. El capitalisme és sinònim del neoliberalisme, que ens ha portat a tot això, però els seus orígens estan a l'imperialisme, ens posem a dominar per treure*

benefici per a uns pocs.”

Un dels entrevistats de la CUP, Ramon Ripoll, ens alerta de les conseqüències ecològiques que ens està suposant el capitalisme: *“Ecològicament el capitalisme és un sistema que està destinat a carregar-se el planeta, no sabem quant temps hi estarem però és totalment depredador. S'ho estan carregant tot en general, s'estan carregant el planeta ecològicament i acabant amb totes les seves riqueses. Jo crec que l'home com a raça tenim la obligació d'intentar canviar això; una altra manera de fer és possible, una altra manera de treball (amb cooperatives), una altra manera en que no hi hagi aquesta bestiesa dels recursos, una altra manera de viure és possible i crec que si l'home, com espècie humana, no va per aquí, això s'acaba. No sé quan es trigarà, nosaltres ens salvarem de la cremada, però anem a una velocitat de dos cents per hora, ens toparem amb un mur i això s'acabarà.”*

El seu company, Marc Barnolas ens expressa clarament el seu rebuig envers aquest sistema: *“El capitalisme per mi no funciona. Per exemple avui en dia, dins els sistema capitalista aquest que hauria de ser model i que ho és des de que es va acabar la segona guerra mundial i la guerra freda; el comunisme perd la guerra i el capitalisme queda com l'únic sistema que el món veu com a model, ens trobem que en aquest món de model hi ha 1'3 milions de persones pobres i més de 600 mil aturats als països catalans i que s'han fet més de 50 mil desnonaments, que això son una barbaritat de famílies al carrer. Per tant, aquest sistema segur que no és just i per mi és inajornable que no ens dediquem a pensar com podem viure d'una altra manera. El que hauríem de fer ara, i tenim una oportunitat d'or per fer-ho, és pensar i construir una manera diferent a la que vivim ara.”*

Jaume Carreras ens diu una frase molt clara: *“El capitalisme és egoisme pur i dur”.*

Paper de la banca en la crisi

També m'he preguntat quin paper han jugat els bancs i les caixes en la formació d'aquesta crisi ja que són un dels protagonistes e la bombolla hipotecaria de la qual hem parlat més amunt d'aquest apartat. Els experts ens han valorat aquest paper.

Hem de tenir en compte que una caixa està obligada a fer una funció social i un banc és un negoci com qualsevol altra empresa i que per tant no té aquesta obligació. Moltes caixes s'han convertit en bancs als darrers anys. Jordi Tolosa ens valora aquesta transformació de les caixes: *“El que ha passat amb els bancs és una autèntica vergonya. El pas de les caixes a bancs és un atracament a tot el funcionament públic brutal. Unes*

entitats financeres que eren les caixes funcionaven malament però des del seu origen tenien una funció social, que no la feien del tot però com a mínim estaven obligats a fer-la, que havien nascut de l'àmbit local amb petits estalviadors i que això de cop i volta es converteixi en grans estructures totalment allunyades de la població i acabin sent absorbides per bancs purament de negocis especulatius.”

Andrea Levy ens aporta el seu punt de vista sobre la influència dels banca per la creació d'aquesta crisi: *“L'origen de la crisi es veu que evidentment té un punt molt important en com es va generar la venda de les cèl·lules hipotecàries i que se'n anaven transmetent i transmetent fins que la gent ja no sabia el que tenia i s'anava pagant pagant. [...] Van fallar els bancs i també el supervisors bancaris perquè hi havia d'haver els mínims controls per saber si allò realment seria retornable o no. Però també és veritat que és legítim que qualsevol persona aspiri a comprar-se una casa. [...] Crec que hem d'aprendre tots a ser responsables i saber que els diners s'han de retornar algun dia.”*

El representant d'ICV, Arnau Martí, ho veu d'aquesta manera: *“Els bancs i les caixes han estat els grans percussors d'aquesta crisi i tenen una responsabilitat altíssima precisament perquè durant una època d'especulació immobiliària, però també abans, havien construït uns mecanismes d'especulació financera, uns mecanismes d'enriquiment il·lícit a nivell borsàtil i dels mercats financers que se'ls hi escapa dels propis estats. Avui té més poder el món financer, les entitats financeres que qualsevol estat d'Europa. Jo crec que el que no pot ser és que l'economia estigui al servei d'aquestes entitats financeres, de tot aquest entremat financer que només passa per la borde de Londres o de Wall Street i que no passa pel que hauria de regir-se el poder econòmic que és la democràcia i per tant la sobirania del poble, els parlaments democràtics.”*

Miguel Sánchez creu que els bancs no han tingut una bona actitud: *“Tot això, ara ha esclatat i ho estem pagant nosaltres. Ha estat una actitud negligent per part de les entitats bancàries i sobretot les caixes i jo crec que aquí hi ha responsabilitats penals dels que van decidir. I no solament això, sinó que després també hi ha les preferents i les deutes subordinades que han estat un engany per a les persones més indefenses i que no sabien el que estaven fent. Això ha estat aprofitar-se i jo crec que aquí tenen responsabilitats penals tots els que han dirigit les caixes d'estalvis.”*

El banquer 3 ens valora així el paper de la banca: *“Un paper important, ha estat el que s'ha vist més enganxat. Al començament finançava totes les promocions immobiliàries i totes les hipoteques, eren els qui hi posaven els diners i quan això ha*

esclatat són els que s'han trobat amb tots els immobles per vendre i amb la gent sense poder pagar. Ara tot el sistema financer és amo de milers de pisos i cases que estan a la venta arreu, i no es poden vendre. Són els que hi han col·laborat més.”

En cavi, el banquer 1 diu que la culpa no és solament de la banca: *“Suposo que deuen tenir una part de culpa, com tothom. El que passa que la crisi no sabem ben bé d'on és la culpa. [...] Ara els mal vistos són els de la banca, algú o altre se l'ha de carregar. Sí que s'han fet coses malament però no tota la culpa ve de la banca, la banca estava molt graduada pel Banc d'Espanya i aquest últimament... No sabem si tot això ha estat una estratègia, per quedar amb quatre entitats, per crear entitats grosses, etc.”*

Joan Tarda és molt contundent en la seva resposta: *“Els bancs han estat actors necessaris, culpables de la bombolla, còmplices de l'estafa i beneficiaris dels diners públics, estructures necessàries per portar-nos a la situació actual.”*

Però perquè l'estat rescata als bancs? Això aporta beneficis a la societat?

Andrea Levy ho explica d'aquesta manera: *“No és que sigui ben bé un rescat bancari, perquè tots aquests diners s'hauran de retornar. [...] Parlem més aviat del sanejament bancari. [...] El que és que és cert és que en aquest moment s'ha d'exigir als bancs que ja que se'ls-hi ha fet una ajuda considerable ells també ho reverteixin i siguin conscients que ara mateix les empreses, els emprenedors també necessiten liquiditat per encetar noves vies de negoci i que han de revertir-ho en forma de repartir crèdits per aquells projectes empresarials que ara reactivarien l'economia. D'altra banda també se'ls ha d'exigir que les seves maneres de negoci en el futur siguin més conservadores per no necessitar aquests rescabaments.”*

Arnau Martí veu que rescatar els bancs és una situació sense sentit ni sortida: *“Els bancs se'ls rescata perquè amenacen en no respondre sobre els actius dels clients que han posat els seus dipòsits bancaris. Aquesta amenaça serveix per tapar tot l'escàndol financer que han realitzat aquestes entitats, s'han dedicat molts anys a especular, sobretot a nivell immobiliari, tenen un deute importantíssim. Avui el deute espanyol no és tan important pel que avui els ciutadans puguin tenir o pel que puguin tenir les empreses petites sinó que el deute més important espanyol és a les entitats financeres. Aquests han contret uns deutes bestials i impossibles de pagar i ara entre tots hem d'eixugar aquest deute però a més ampliant el deute, no deixa de ser un peix que es mossega la cua.”*

Jordi Tolosa segueix aquesta mateixa línia: *“Si l'administració agafa aquests milers de milions i en comptes de donar-los perquè sanegin no sé què, que al final se'ls han*

acabat repartint entre els directius, diu molt bé amb aquests milers de milions us comprem un parc d'habitatge a preu de saldo, ja que els bancs tenen una quantitat brutal d'habitatge, doncs us donem aquests diners i a canvi ens deixeu aquests habitatges a meitat de preu, que segurament és el que en realitat val o menys, i l'administració amb aquest pac d'habitatge brutal fa lloguer social. D'aquesta manera es recupera una part de la inversió perquè les famílies aniran pagant un lloguer, si pot ser baix o en funció de les possibilitats de cada família, garanteixes el dret a l'habitatge, i et carregues l'especulació.”

I el diputat d'ERC, Joan Tardà segueix amb la seva característica contundència: *“Sota l’excusa d’evitar el caos es generen nous beneficis i es paga la festa de qui ha estat actor de la crisi. Ha aportat beneficis a uns pocs amb l’excusa que ho faria en tothom. De fet els 58.000 milions injectats no han servit per fer possible el crèdit a la petita i mitjana empresa i per afavorir el crèdit familiar, sinó perquè poguessin eixugar els seus tòxics i pagar prejubilacions impúdiques als seus dirigents.”*

Marc Barnolas ens respon de la següent manera: *“Jo crec que rescatem els bancs per seguir creient en aquest model, no som capaços, o almenys les persones que ara ens governen no ho són, d'assenyalar culpables i responsables d'aquesta mala gestió, d'aquests bancs que han jugat al casino i a la ruleta i han acabat perdent. [...] El resultat que millor els funciona, tan per els banquers com per els polítics (amics dels banquers), és posar més diners en aquests bancs que han perdut molts diners perquè han donat hipoteques a tothom sense tampoc veure ben bé si aquesta persona la podia tornar o no [...] Estem per rescatar a les persones i les prioritats creiem que han de ser l'educació , els serveis socials, el medi ambient i les polítiques socials, moltes coses abans que salvar bancs”.*

Per últim, Francesc Invernón té aquesta opinió: *“La justificació dels governants, és que si falla el sistema bancari tot es desmunta, i hem tingut exemples, al nord d'Europa, que demostren tot el contrari. I novament els beneficiats són les entitats financeres amb la connivència dels governants.”*

Productes bancaris enganyosos

En aquest tema també li hem de sumar el fet que moltes entitats bancàries han estat venent productes enganyosos pels clients, el cas més conegut són la venda de les preferents. Vaig demanar als banquers entrevistats si en algun moment s'havien vist obligats a vendre aquest tipus de productes i la seva opinió sobre aquests:

Banquer 1: " No. A més, a l'època que comercialitzàvem els preferents, la gent t'ho

demanaven. Que potser no hi havia tota la informació o no ens la van donar a nosaltres ni tampoc la sabíem donar tota la informació en un cas molt crític? En això estic d'acord però ningú es pensava arribar a aquests estats. I jo recordo tenir llista d'espera per a preferents i gent enfadada perquè no els-hi feies preferents.”

Banquer 2: “Els preferents eren una manera d'agafar diners, d'enganyar a la gent, que la gent també es deixa enganyar molt fàcilment. Evidentment que els que les venien tenen la culpa i aquests eren els comercials, treballadors com tu i jo als quals els deien que si feien tantes preferents els pagarien mil euros més de setmanada. [...] Molta gent diu es que jo no sabia el que feia! Però la gent només deia una cosa, perquè jo ho havia sentit explicar als comercials: Què em pagareu? I quant els -hi deien un 7% pensaven oh collons! Demanaven si era segur i els asseguraven que si, el 7% era veritat que els-hi donaven mentre es tornaven. Però tothom sap que al 7% no hi pot haver res, perquè no hi havia res.”

Banquer 3: “Jo mai m'he sentit pressionat per vendre un producte enganyós, mai m'han dit intenta vendre a algun client això sabent que és una cosa dolenta. Si per fer hipoteques, obrir comptes, fer clients. Això sempre ha passat al banc, els nostres superiors sempre ens demanen que fem clients, que fem crèdits però això és per fer negoci.”

Marc Barnolas també ens parla dels famosos preferents: “Als preferents jo crec que hi ha hagut una manca d'ètica molt important, molts banquers com és la caixa d'estalvis de tota la vida i els clients coneixen molt a la persona que sempre els ha atès i llavors tenen una relació de confiança molt important i s'han aprofitat d'això per encolomar-los. És un abús de poder i una manca d'ètica. I per això hauria d'haver-hi responsabilitats. Aquestes persones diuen que és la seva feina i que ells no hi estan d'acord i això és com els policies que fan desnonaments, però aquesta arguments tampoc valen, almenys a mi no.”

La banca ètica

Però actualment hi ha alternatives, hi ha la possibilitat d'optar per un altre de tipus de banca: la banca ètica.

“Un banc ètic és un banc que intenta assolir simultàniament dos objectius:

- Finançar activitats econòmiques que tinguin un impacte social positiu*
- Fer beneficis*

Un banc ètic situa aquests dos objectius al mateix nivell i es defineix justament per considerar-los compatibles i complementaris . Per un banc ètic obtenir beneficis és indispensable però no suficient; cal que els beneficis es generin respectant uns criteris ètics bàsics i finançant activitats amb impacte social positiu.” La banca ètica, pàg.27.

Com abans he esmentat, vaig entrevistar a una tècnica de FETS (Finançament ètic i solidari) Nina Gonzàlez. Ella mateixa ens explica perquè volen construir un nou sistema financer i els inconvenients que troben a la banca tradicional actual: *“Actualment la majoria dels bancs han perdut la vocació social que els va fer néixer i donen prioritat únicament a l’obtenció de beneficis econòmics, fins i tot invertint en empreses i projectes amb greus impactes socials o ambientals, o en productes opacs i especulatius.*

Creiem que el problema més greu dels bancs és la manca de transparència i, com deia abans, la maximització dels beneficis per sobre d’altres criteris (socials, culturals, ambientals).”

També ens argumenta les diferències entre aquests bancs i la banca ètica: *“La banca ètica té uns principis que la diferencien de la banca “convencional”:*

- Principi d'Ètica Aplicada: L'ètica com un procés de reflexió continua en l'aplicació dels criteris d'inversió i concessió de crèdits.*
- Principi de Participació: La presa de decisions s'efectua de manera democràtica. No es tracta tan sols que els socis votin sinó que han de poder participar en la definició de les polítiques bàsiques de l'entitat.*
- Principi de Coherència: Fer servir els diners de forma coherent amb els nostres valors.*
- Principi de Transparència: Cal oferir informació regular i pública de totes les activitats i les seves conseqüències.*
- Principi d'Implicació: Les entitats de finançament ètic han d'anar més enllà dels criteris negatius i han de definir la seva política d'inversió seguint criteris positius per tal de transformar la societat.”*

Però a Catalunya hi ha banc ètics? " A Catalunya, diverses entitats ofereixen finançament per a projectes socials, culturals i mediambientals, de manera exclusiva. Es tracta d'entitats que recullen l'estalvi de moltes persones i d'altres recursos i els canalitzen cap a projectes que segueixen la seva política ètica i social. Les finances ètiques inverteixen en projectes productius que tinguin un alt contingut social. És a dir, projectes i iniciatives que aportin un valor afegit al conjunt de la societat, en definitiva, que aportin un

impacte social positiu. Actualment a Catalunya existeixen 2 bancs ètics: Triodos Bank i Fiare." Nina González.

"Una de les característiques més interessants dels bancs ètics és el paper que poden jugar en un futur la generalització d'una nova forma d'entendre l'activitat econòmica i empresarial, basada en el respecte de l'empresa envers el seu entorn humà, social i natura" La banca ètica, (pàg. 249).

"Hem d'entendre millor els diners i els seus efectes. Els diners contenen molts perills, però també moltes oportunitats: dirigint diners cap a una determinada direcció es pot fer molt". Peter Blom, director general Triodos Bank (Holanda).

Desnonaments

Una de les conseqüències més greus de la recessió espanyola han estat els desnonaments, com he explicat al marc teòric. La llei espanyola diu que una persona que no paga la factura de la seva hipoteca al banc ha de ser desnonada, ha d'abandonar la seva vivenda, i ha de seguir pagant el deute fins a tornar-lo. Moltes veus han reclamat la dació de pagament, que quan una família és desnonada de la seva llar el deute amb l'entitat bancària corresponent quedi anul·lat.

Que en pensen els nostres experts dels desnonaments? Estan a favor de la opció de la dació del pagament?

Jordi Tolosa ens explica que el problema dels desnonaments no és a causa de la crisi sinó també de l'existència d'una llei que ell qualifica d'injusta: *"La crisi és el principal motiu dels desnonaments vinculat a una llei injusta, no és només la crisi. La llei hipotecària espanyola és absolutament injusta, el simple fet que una família pugui perdre el pis i es quedi en deute és i just, el fet que no hi hagi mecanismes de regulació que permetin que una família tingui una segona part és injust, el fet que no s'obligui a la banca a posar en lloguer els pisos que estaquen és injust. Tot plegat és una situació que afavoreix sempre als de la mateixa banda i estem parlant d'un tema de primera necessitat, una cosa que tothom necessita per viure."*

Andrea Levy explica perquè el Partit Popular no està a favor de la dació: *"La dació a es podia pactar en la hipoteca el que passa és que si es pactava feia que els bancs t'atorguessin un interès molt alt. El seu negoci és assumir uns certs riscos, si s'assumeixen amb major quantia fa que la hipoteca tingui un interès molt més alt."*

El que es pretenia amb aquesta dació del pagament universal és trencar el sistema hipotecari perquè aquest sistema està basat en una certa garantia i si no li dones el que es provocaria seria disparar els preus de les hipoteques. [...] El que s'ha de fer és buscar els mecanismes perquè aquella persona no es vegi desnonada i al carrer ja que la dació és sí dono la casa però me'n vaig al carrer. És un tema que fa molt fervor perquè quan veus que els bancs se'ls està creant una posició privilegiada però hem de tenir en compte que primer és un problema que està al voltant del 2% en la morositat hipotecària i justament aquesta xifra tan reduïda és el que permet que el sistema hipotecari hagi facilitat l'accés a moltes vivendes.”

En canvi, Isabel Vallet es mostra totalment partidària de la dació: “Nosaltres estem totalment a favor de la dació en pagament, entenem que és una mesura necessària i d'emergència social i que pensem que s'ha de fer ja. La llei hipotecària s'ha de reformular de principi a final, la dació en pagament és una mesura que és queda curta pel que nosaltres entenem que ha de ser la regulació de la vivenda, que és que ha de ser un dret real no només formal i està reconegut en la constitució, i els poders públics han de garantir que siguin un dret real En cap cas podem concebre que hi hagi pisis buits i gent al carrer, en cap cas que hi hagi propietaris que no facin ús de les seves vivendes i que per l'altra banda, les persones treballadores no puguin accedir a les vivendes perquè no se'ls concedeixin crèdits.”

També explica altres mesures que creu que s'haurien de pendre: “En aquest sentit, nosaltres proposàvem mesures per a què els propietaris de pisos buits estiguessin obligats a posar el seu pis buit en un parc públic d'habitatges o de lloguers. També estem totalment a favor de la ocupació de les llars en cas de necessitat ja que entenem que ningú ha d'estar sense casa si hi ha cases buides i això implica una reformulació de la propietat privada per garantir un dret bàsic i mínim com és el de la vivenda, se li reconeixi a tothom.”

Joan Vergés no està gaire seguir de que la dació sigui la mesura més adequada: “La dació es podria contemplar però jo crec que hauria de ser la última decisió una dació. Perquè al fer una dació, deixem la família igualment sense casa i que fem amb aquesta gent? Es podria fer un lloguer social o més assequible. La llei no contempla la dació perquè els bancs tenen fets els números en funció d'uns criteris i això els-hi fa saltar tots els esquemes monetàries. La dació en pagament s'hauria de tenir en compte, com a últim remei. El problema no és la dació, si pago o no, el problema és una situació realment greu d'una família, d'una persona, que té una teulada on viure que aquella és la

única casa que tens. La dació no és una solució d'aquelles que ho arreglen tot, el problema el seguim tenint igual. hi hauria d'haver una intervenció de mediadors socials o d'un tribunal.

Jodep Burgaya si que està d'acord amb la dació i explica que hi ha una paradoxa en el tema dels desnonaments i el banc: “ *Si, hauria d'haver la dació en pagament i més coses. [...] En una situació d'aquestes amb tant endeutament familiar l'estat hauria d'haver establert sistemes per resoldre la situació perquè hi ha molta gent que no podrà pagar el deute que té amb els bancs, és impossible. Si hem salvat els bancs perquè no podien pagar determinat deute, per què abandonem a les persones? Aquesta és la paradoxa.*”

L'advocat de Pragma, Xavier Roqué veu que és una solució totalment lògica: “*Si. Si una persona no pot pagar, no pagarà. El que s'ha d'intentar és arribar a un acord, almenys donar la opció de fer una dació en pagament i tornar l'immoble que ha comprat. Intentar embargar a una persona de per vida no té cap sentit, perquè el que farà aquesta persona és anar-se'n a un altre país ja que aquí no podrà viure. a manera de intentar recuperar el preu d'aquest immoble i treure-li rendiment seria llogar-lo, així potser el banc recuperaria la inversió i no hi hauria un gran incobrament.*”

L'any 2012 neix un organisme anomenat Plataforma d'afectats per la Hipoteca (PAH). La PAH dona suport als desnonats en tots els sentits, lluita per aconseguir la dació i intenta evitar desnonaments. Un dels entrevistats, Jordi Tolosa, és membre de la PAH d'Osona.

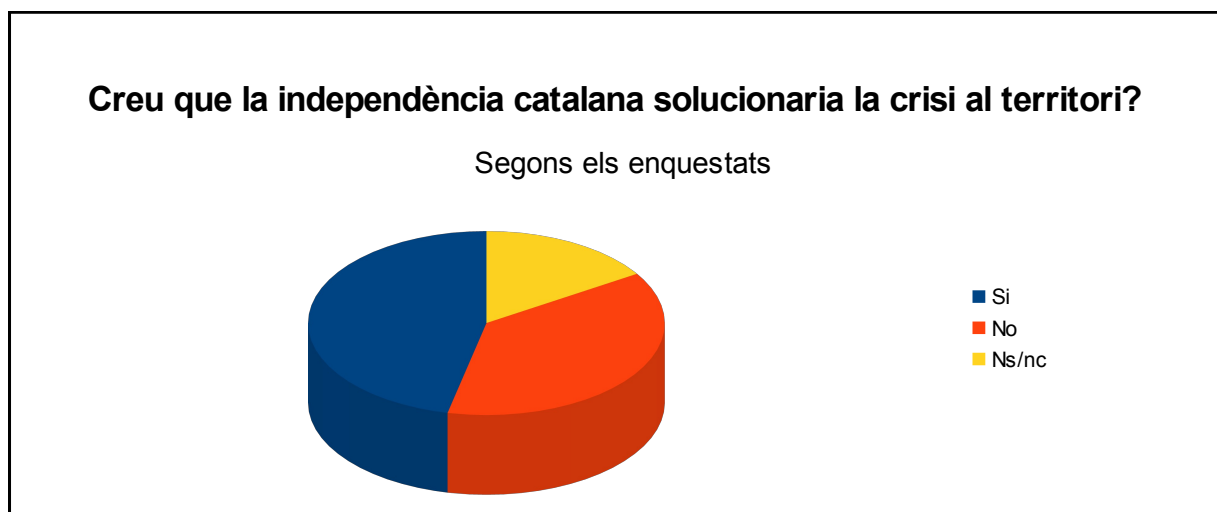
Jordi Tolosa ens explica els objectius d'aquestes plataformes: “*Jo diria que hi ha diferents nivells d'objectius i no tothom estarà d'acord amb tots, jo entenc que un nivell bàsic és que les persones afectades que venen a la plataforma puguin trobar solucions al seu problema particular. Un altre nivell és que totes les persones afectades trobin solució al seu problema, el tercer que es modifiqui la llei que regula tot el tema de les hipoteques per tal que això no pugui passar i els casos es solucionin per llei i llavors el nivell central.*” També ens parla de quines són les persones més afectades: “*És un tema molt transversal que agafa persones de tots els estrats socioeconòmics. Per exemple, hi ha persones que tenen una posició molt sòlida i molt potent i que actualment cobren sous alts però s'han quedat afectats per la hipoteca perquè també tenien hipoteques molt més elevades.*”

Realment la plataforma pot aconseguir resultats, pot aturar desnonaments? “*No hi ha casos sense solució. Surten alternatives molt vàlides a nivell d'ajuntament, d'oficines de l'administració i d'altres coses que treballen per fer mediació hipotecària però tota*

aquesta gent és basen en el possible, en la legislació. La funció de la plataforma és precisament fer possible l'impossible, no hi ha casos impossibles. Una família que estigui a punt de fer el desnonament és un cas que ho pot semblar però els desnonaments s'aturen, si es vol està clar. Casos impossibles? No. Casos molt difícils? Sí. La possibilitat de fer possible el que actualment és impossible passa per què la mobilització sigui prou gran per forçar un canvi de polítiques públiques que reculli totes les demandes que hi ha actualment.” Jordi Tolosa.

Independència de Catalunya

Sembla que ens els últims anys el sentiment nacionalista català és cada vegada més creixent, el desig de llibertat i les ànsies de independència de Catalunya envers l'estat Espanyol són cada vegada més grans o més manifestades. La crisi podria ser, entre d'altres, una raó d'aquest creixement dels independentistes catalans. Em preguntava si en un hipotètic cas d'independència catalana la crisi es solucionaria al territori, es milloraria o la situació seria la mateixa. He preguntat als enquestats si creuen que una Catalunya independent seria un solució. Aquest són els resultats:

Com podem observar, un 46'5% dels enquestats creu que la independència si que solucionaria la crisi, per altra banda un 37'5% pensa que no i un 16% no sap o no respon la qüestió. Podem deduir que no totes els persones independentistes creuen que la crisi es solucioni amb l'alliberació de Catalunya de l'estat espanyol, de fet els experts declarats independentistes públicament, no creuen que la situació millori si no hi ha més canvis que el de la pertinença a Espanya.

Aquestes són les paraules d'Arnau Martí: *“No, i t'ho dic sincerament. Jo crec que*

una Catalunya independent té capacitat de canviar si també canvien les polítiques, les polítiques que es fan a Madrid són calcades a les que fa el govern de convergència avui. Si hi ha voluntat de canvi i hi ha unes majories alternatives perquè hi pugui haver unes polítiques diferents si que es podrien canviar les coses, sempre es poden canviar els coses. Però avui per avui la situació és la mateixa.”

Joan Vergés creu que si solucionaríem la crisi: “Els-hi portem setze mil milions o dotze mil milions d'euros, és igual, isi aquesta quantitat se'ns quedés a casa i ens poguéssim organitzar aquests diners podríem tapar aquí i allà. I en aquests moments tenir setze mil milions menys és molt, són molts diners això i per tant, en el fons dius la independència arreglaria la situació actual? I tant! I ràpid. [...] Tot i que hauríem de negociar amb l'estat espanyol el deute i segurament una part l'hauríem d'assumir. [...] Si que es solucionaria el problema, però i el seu problema es solucionaria si marxem nosaltres? Si la independència fos dolenta ja ens l'haurien donada, fes-te'n pagues d'això.”

Josep Burgaya creu que el la independència no suposaria cap avanç per les solucions a la crisi: “Una cosa és la voluntat política de ser independents o no i una altra cosa és que la dinàmica econòmica que viuria Catalunya seria la mateixa.

La Catalunya independent no estaria al marge de la dinàmica de l'economia mundial. Els problemes que tindriem plantejats son els mateixos i jo crec que alguns més perquè quan es fractura un estat i en sorgeix un altre durant un període es creen situacions complicades. Una Catalunya independent d'entrada hauria d'heretar la part proporcional del deute que té l'estat Espanyol i per tant com es resoldria això? La independència no és solució a tot això, en relació a la situació econòmica la independència no és ni bona ni dolenta. “

Joan Tardà i Marc Barnolas coincideixen en els seves opinions, volen la independència però aquesta ha de servir per a canviar coses:

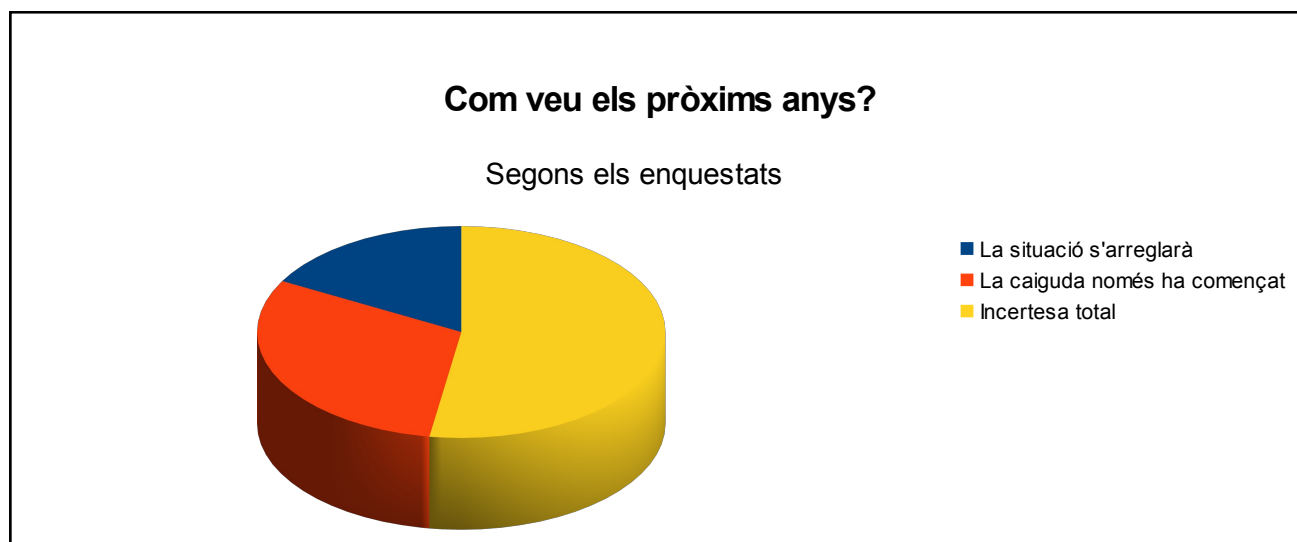
“Una Catalunya independent seria molt important perquè permetria fer un país nou però no és la solució. Cal que l'endemà de la independència es faci una país on siguem les esquerres, els que busquem un país per a tothom els que comencem a fer una República catalana més justa i que no oblidí a cap dels seus fills. Amb la proclamació de la república gaudirem del poder polític suficient per acabar amb l'espoli fiscal, controlar la nostra riquesa nacional. La velocitat i la intensitat amb què construirem una societat més justa i més igualitària estarà en funció de la correlació de forces. Si les esquerres som

hegemòniques en el procés constituent el canvi serà més profund.” Joan Tardà.

“Nosaltres volem la Independència per canviar-ho tot [...]. Entenem que és una oportunitat d'or que tenim per fer les coses d'una manera millor i també que si la independència no serveix per a fer polítiques socials de la classe treballadora d'aquest país [...] serà una enredada perquè l'únic que haurem fet és canviar la bandera espanyola per la catalana però dins el país seguirà havent-hi desnonaments, frau fiscal, corrupció, una justícia que no és capaç de jutjar a les persones pel que han fet sinó per la seva classe política. La independència hauria de servir per viure millor en tots els aspectes. S'ha de dir, si volem la independència però perquè la volem? I nosaltres tenim clar que la volem per canviar les coses i fer-les d'una manera molt diferent. Nosaltres per caminar necessitem les dues cames, la llibertat nacional però també l'enpoderament social. Per tant, necessitem ser lliures, deslliurar-nos de l'estat espanyol que fa més de 300 anys que ens tracta com la última colònia però també necessitem que la independència garanteixi els drets socials i un mínim d'estat del benestar perquè sinó serà una enredada.” Marc Barnolas.

Perspectives de futur.

Després d'analitzar tots aquests aspectes vaig voler demanar sobre les perspectives de futur que tenia cada persona, tan els enquestats com les persones entrevistades. Volia que em diguessin si creiem que estàvem sortint de la crisi si estàvem en un punt sense sortida, encara estàvem en plena baixada o que pensaven que passaria ens els pròxims mesos o anys.

Només 17% dels enquestats es mostra optimista i diu que la situació s'arreglarà, el 30'5% de persones creuen que la caiguda només ha començat i que encara haurem d'aguantar molt més. Però la resposta majoritària, un 52'5%, es d'incertesa total.

Però els experts no mostren pas aquesta incertesa.

Andrea Levy és l'entrevistada que es mostra més optimista de cara el futur, de fet ens exposa que ja ens estem començant a recuperar: *“Mai no podem deixar perdre l'optimisme i caure en el fatalisme. Fa un any vivíem en una situació en la que ens anaven a rescatar, amb la prima de risc de 600, etc. Avui en dia estem molt millor, hi ha indicadors macroeconòmics que són positius. [...] Hem de ser continguts i seguir treballant en aquesta direcció i jo espero que si que puguem veure una recuperació. A finals 2014-2015 segur.”*

Joan Vergés ens marca el camí que hem de seguir per a sortir d'aquesta depressió: *“ Hem de ser molt prudents. [...] Sortirem de la crisi quan comencem a veure que les empreses ens tiren. Les empreses són el motor del país, i no us penseu que els empresaris són els que es beneficien de tot això, al contrari, són els que ho estan passant més malament perquè ells quant han d'acomiar a la gent a darrere i veuen una família, i veuen un futur d'una persona i això en un empresari no li agrada. La societat del benestar, s'aguantava en això, si es cobren les pensions és perquè hi ha gent que treballa i cotitza, perquè hi ha empresaris que donen feina a aquesta gent.”*

Josep Burgaya ens diu que el problema està en el model econòmic: *“És difícil perquè aquesta crisi té una profunditat que ningú s'esperava. Fixa't que es va desencadenar al 2008 i estem al 2013, han passat cinc anys, i encara hi som. [...] Aquí hi ha un problema de model econòmic, d'estructura econòmica que és el que fa que costi molt sortir de la crisi. Per altra banda, la producció industrial cada vegada l'interessa més desplaçar-se a produir en altres llocs que segur que són més barats que produir aquí. Jo crec que l'ocupació no es recuperarà, es pot recuperar un cert creixement però sense recuperar la plena ocupació i això és un problema molt gran. “*

La resta d'experts no veuen recuperació o si la veuen no és vàlida, a més molts ens afirmen que no tornarem als nivells d'abans. Veiem alguns exemples:

Arnau Martí: *“A nivell econòmic no estem millorant i que difícilment millorarem si continuem així, perquè la sensació i la percepció és que la situació cada cop és pitjor i que difícilment, sinó hi ha canvis, es pot millorar. I si es millora, serà per qüestions conjunturals que fan que pugui repuntar de forma molt dèbil la ocupació del país, però això no significa que hi hagi una millora en la situació econòmica. Els canvis s'han de produir des de baix, s'ha de començar a canviar el sistema des de baix. Per tant, jo crec que és imprescindible que canviïn les polítiques i per canviar això també fa falta canviar el sistema democràtic. Jo tinc la sensació que avui per avui encara estem massa lluny de tot*

això, però bé crec que es van movent coses i que ja possibilitats com a mínim per a l'esperança.”

Xavier Roqué: “Pitjor no se sap mai, això si que no se sap però crec que una mica d'estabilitat si que hi ha ja, perquè aquells alts i baixos dels últims tres anys enrere actualment ja no hi són.[...] Que potser ens estem estabilitzant, si però tornar als màxims d'abans no sé pas si ho veurem, potser sí però tornar a buscar un sector que generi tants diners, com va ser el de la construcció... Potser en sortirà un altre, que no sé quin és i que si es troba serà la gallina dels ous d'or però actualment ningú no el sap.”

Jaume Carreras: “Als anys 90 i 2000 no hi tornarem mai més, això ha canviat radicalment. Pot millorar? Si, però del que es tracta és de canviar la situació. S'ha de fer un replantejament total perquè a nivell ecològic ha d'haver un decreixement de la societat, sinó en qüestió de pocs anys ens carreguem el planeta. Canvis climàtics i una serie de coses inherents del capitalisme.”

Manolo Prieto: “[...] Queden 5 milions d'aturats. I aquesta gent no és col·loca enlloc, l'actual sistema no crearà llocs de treball per a ells; estaran en economia submergida, mal vivint. Però han vist que no hi ha revoltes al carrer, no s'han cremat bancs. Els hi traurem la casa, la feina, la vida social que tenen , no els-hi donarem jubilació i a sobre no es queixen, encantats de la vida. La crisi, algun dia diran que ja n'hem sortit, diran que hem pujat el PIB un 2% i serà meravellós.”

Miquel Sánchez: “[...] A curt plaç nosaltres no veiem cap solució. Les mesures que estan prenent els governs, tant el d'aquí Catalunya com el de l'estat, no van encaminades a fer polítiques per sortir d'aquesta situació. Només pensen en pagar el deute aquest tan monstruós que tenim [...] però no pensen en solucionar el problema tan greu que tenim, l'atur. Pensen que l'economia per si sola ja sortirà a poc a poc i ja s'ho faran, però si no es fan polítiques econòmiques, industrials i socials per afavorir aquesta situació no en sortirem tan fàcilment.”

Cesc Poch: “Crec que la crisi obra nous espais per noves economies i noves mentalitats.

Però aquesta crisi serà llarga.[...] Fins i tot pensant que això s'aplana, crear creixement econòmic i llocs de treball costarà molt i a més el procés de transformació que estem vivint jo diria que encara serà dur. [...]. S'han de fer moltes polítiques d'ocupació.”

Arcadi Oliveres: “Jo crec que hi ha dues coses, o canviem o no canviem de sistema. Si no canviem de sistema econòmic pot ser que la pròpia dinàmica dels fets porti a un rebrotament després de la crisi. [...] Jo tinc la impressió que serà aixecar-se per

tornar a caure més endavant. [...] Aquest sistema no pot continuar valent. [...]Tinc la impressió que si de debò volem canviar hem de modificar aquest sistema d'abús dels recursos. Això si que ens donarà un canvi. [...] Hem de fer una reforma radical o no farem res."

Crisi estafa?

Per últim, vaig preguntar els experts si estarien d'acord en dir que aquesta crisi és una estafa, títol del meu treball. Sis dels entrevistats no creuen que la crisi sigui una estafa, els onze experts restants hi estan d'acord.

Cap dels tres banquers entrevistats creu que pugem qualificar la crisi d'estafa. Per exemple, aquesta és la opinió del banquer 3: *"La crisi és mundial . Aquí Espanya la crisi és més elevada per culpa de la corrupció, s'han fet les coses mal fetes i a demés no s'ha fet cap industria. Aquí es pensaven que la industria de les cases era la solució i tothom ho sabia que no es podien pas fer tantes cases, qualsevol ho veia."*

El membre d'UGT, Cesc Poch ens diu que ell definiria d'una altra manera aquesta crisi: *"A mi m'agrada més el lema: en diuen crisi i això és el sistema. No és una crisi, és el capitalisme. No és que al capitalisme hagi funcionat malament, sinó que el capitalisme salvatge porta crisi."*

Xavier Roqué i Joan Vergés són els altres dos entrevistats que no consideren la crisi una estafa.

"Jo crec que la crisi no és una estafa. Jo crec que el món ha entrat en una crisi perquè hi ha una crisi de valors i no res més. [...] La crisi no és una estafa, la crisi és una realitat. La crisi no és una utopia, és una realitat. Ara surts al carrer i veus gent remenant les escombraries, això no és una estafa. Una estafa d'aquestes característiques no es fa, no es preveu. [...] Hem de procurar fer les coses no perquè ens ho manen les lleis sinó perquè vosaltres sobretot, que sou el futur, tindreu la formació per canviar aquest món i fer-lo més just, més digne i més equilibrat." Joan Vergés.

"Jo no ho considero una estafa. Tot va en funció d'on estigui el teu coneixement del que t'estan oferint, si et posen unes condicions i després no són veritat si que seria una estafa però en la crisi estafa? Potser en el tema dels bancs, si que hi ha hagut estafes en el tema de les preferents, ha quedat molt clar. Però estafar és complicat." Xavier Roqué

Per altra banda trobem els que si que estan d'acord en anomenar aquesta crisi com estafa. Aquestes són les respostes més contundents:

"I tant, és una simple qüestió de prioritats polítiques. És un procés molt salvatge de

precarització i de privatització, un desmantellament brutal de l'estat del benestar. [...] Tot plegat no és casualitat, i fas números la banca es continua repartint milionades, les grans empreses fan més beneficis que mai, els articles de luxe son més consumits que mai, el diner negre que circula és una barbaritat, el frau fiscal cada vegada està més a l'alça, les inversions multimilionàries a l'estranger cada vegada son més grans... és una estafa claríssima i a més amb una culpables molt concrets i molt assenyalables, ho hagin orquestrat o no però aquí hi ha gent que se'n aprofita clarament, gent que està especulant a la baixa i s'aprofita de la desgràcia dels altres, que fa beneficis sobre la pèrdua. Totalment d'acord en que és una estafa.” Jordi Tolosa.

“Hi ha estafa a nivell financer, però també a nivell social, d'un sistema capitalista que el què fa és convertir-nos en mercaderies i no en persones i que per tant prefereix situar-nos com a bens de consum i no com a ciutadans en plens drets i amb capacitat per a decidir el nostre futur, per intentar millorar ,intentar fer una societat a nivell individual però també a nivell col·lectiu millor. Jo crec que evidentment és una estafa, no només per a la crisi econòmica sinó per a la crisi moral que hi ha en el sistema i en model democràtic, els corruptes són els que governen i ho fan amb total impunitat. La gent no només ha d'estar emprenyada sinó que el què hauria de fer és intentar canviar-ho de totes totes, amb tots els mecanismes que pugui.” Arnau Martí.

“[...] És una estafa que ens intentin dir que és una mena de casualitat en que ells no hi han tingut res a veure, perquè hi han tingut molt a veure. És una estafa que una vegada desencadenada la crisi la prioritat sigui salvar a la banca i a les finances i no a les persones i a la societat, i no salvar l'estat del benestar. Ja que una de les víctimes d'aquesta crisi és l'estat del benestar, és la liquidació gairebé de l'estat del benestar sobre el qual Europa havia construït societats bastant interessants, bastant inclusives on l'estat donava seguretats on ningú quedava exclòs, etc. Estem en una societat de guanyadors i perdedors, si aconseguixes ser dels que té renda i viu bé fantàstic i sinó és costa teva. S'ha perdut aquesta noció de que el col·lectiu privava sobre l'individu. Ara som al regne de l'individualisme absolut, el que se'n surt se'n surt i el que no que s'espavili. En aquest sentit jo crec que és una estafa.[...]” Josep Burgaya.

“I tant, totalment. És una estafa que s'ha portat a terme des de molts llocs. Per exemple, en el camp financer és una estafa, és un robatori que s'ha portat a terme des dels bancs i els polítics els-hi han permès i això és el més greu. Darrere de cada deure, de cada pas de la crisi, hi ha una responsabilitat i hi ha una decisió política. I darrere de cada diner públic que donem als bancs també. És un robatori a les classes populars i és

un robatori en que hi ha responsables que no ho han pagat. Aquest robatori ha estat perpetuat per les organitzacions i institucions de poder, ningú de la classe política ha actuat en front això, ningú ah dit fins aquí hem arribat. Si parlem de la crisi financera, dels robatori a nivell financer, ningú ha dit fins aquí, qui són els responsables? I això ho arreglem davant del jutge, ho declares vas a la presó i tornes tants diners.” Marc Barnolas.

“Totalment. És una estafa perquè els que l’han provocat no l’estan patint. L’han provocat els poderosos [...] de la economia mundial i que l’està patint són els treballadors, la ciutadania en general. Nosaltres que no l’havíem provocat i que mai havien fet accions perquè aquesta crisi es produís.” A més estem pagant aquest deute tan elevat, i no és públic sinó que és privat dels bancs. És una estafa que nosaltres estiguem pagant una situació que no hem creat. “ Miguel Sánchez.

“Del tot. [...] No únicament estafa sinó robatori a mà armada. Això és el que ha fet la Unió Europea amb els ciutadans, només ha defensat els interessos dels bancs i dels més poderosos. “ Arcadi Oliveres.

Ernesto Ekaizer també ens parla d'estafa en el seu llibre. Argumenta que a gran estafa consisteix en presentar una causa i l'origen de la Gran Depressió Espanyola en la gestió despilfarradora de les nostres finances públiques. Explica que el què es va emportar per davant les finances públiques va ser l'inici de la gran depressió, al caure la recaptació de manera espectacular i augmentar les prestacions per falta de feina, les dues coses conseqüència d'una crisi que va fer explotar la gran vulnerabilitat del boom immobiliari alimentat per el deute privat. Diu que s una estafa intel·lectual i material.

Estafa intel·lectual? Perquè entre 200 i 2004 Espanya gaudia de un superàvit primari i en 2005,2006 i 2007 va registrar un superàvit fiscal.

Estafa material? Premissa falsa de la mala gestió dels comptes públics en lloc de localitzar el problema en l'espectacular deute privat acumulat.

Segons Ekaizer, això ens demostra que el desmantell ament de la protecció social era i és un objectiu predeterminat. “Hay muchas indecencias. La más obvia: la corrupción y el pillaje. Pero la más seria, la más profunda, con su secuela económica y social, es otra, la crisis del sistema. Una crisis en la que aquellos que han sembrado las condiciones para el estallido de la misma (banqueros, políticos, empresarios, especuladores, bancos centrales), son los que actualmente, en una espectacular jugarreta del destino, dictan la hoja de ruta para salir de ella, una hoja en la que “no hay alternativa” si no es pasar factura a los de siempre. Una estafa sobre la estafa. La estafa de la salida de la crisis sobre la salida de la crisis” Indecentes (Contraportada Indecentes, Ekaizer 2012).

4. Possible alternativa: el cas Islandès.

En aquest apartat volia presentar una alternativa per a intentar sortir d'aquesta crisi i em volia basar en un exemple real que hagués utilitzat algun país en aquesta mateixa situació. Finalment he decidit optar per Islàndia, un estat insular Europeu situat a l'oceà Atlàntic Nord. Explicaré com Islàndia està aconseguint sortir de la depressió del 2008 i remuntar la seva economia.

Font: Web despachoequis.

Font: Losviajeros.com

Islàndia és un país petit, té 103.125 km² de superfície i poc poblat, un total de 308.910 habitants segons el cens del 2010.

L'any 1995 Islàndia, que havia estat una economia de les més pobres d'Europa, era l'onzè estat més ric del món. Entre el 1998 i el 2003 el govern decideix privatitzar els bancs i els fons d'inversió estatal i eliminar les regulacions. A causa d'aquestes reformes els bancs del país van créixer a una velocitat altíssima i van començar a buscar clients més enllà de les seves fronteres. El país es converteix en el nou centre de l'emergent sistema financer mundial i al 2007 es converteix en el cinquè país més ric del món. Islàndia tenia unes

condicions de vida molt bones i el seu benestar social era molt alt.

Es concedeixen molts crèdits amb molta facilitat i es forma un boom immobiliari.

Sembla que l'expansió d'aquest petit estat no té límits però arriba el 2008 i amb ell la depressió mundial.

L'any 2009, després d'arribar la crisi, els tres bancs principals de l'estat (el Kaupthing, el Landsbanki Íslands i el Glitni) fan fallida. Aquests bancs tenien clients principalment anglesos i americans. El govern es fa càrrec d'aquestes entitats, les nacionalitza.

El deute públic es comença a disparar. Finalment Islàndia ha de demanar un rescat al FMI. Aquest injecta al país 2.100 milions de dòlars i els països nòrdics 2.500 milions més. A canvi d'aquesta ajuda se-li reclamen uns importants ajustos econòmics.

Però aquí comencen les protestes dels islandesos. Aquest es neguen a adoptar aquestes mesures i surten al carrer a manifestar-se contínuament. D'aquesta manera els ciutadans provoquen la dimissió del primer ministre, el conservador Geir H. Haarden, i de tot el seu govern. Es fan eleccions i el nou govern elegit és una coalició formada per l'Aliança Social-Demòcrata i el Moviment d'Esquerra Verda, Jóhanna Sigurðardóttir és la nova primera ministra.

Al 2009 el nou govern explica que s'ha de retornar el deute a Holanda i Gran Bretanya, que van ser els països que els van finançar els rescats bancaris, i anuncia que cada família haurà de pagar una part proporcional del deute: 3.500 corones durant 15 anys al 5'5% d'interès. La gent torna a sortir al carrer a protestar i demana sotmetre aquesta decisió a un referèndum, La votació es celebra i els resultats són aclaparadors: el 93% dels islandesos es neguen a pagar aquest quantitat el deute.

I això no es tot: el govern comença una investigació per a declarar els culpables de la crisi econòmica, es jutjarà s'empresonara als culpables de la crisi. D'aquesta manera banquers, executius i aleres persones declarades culpables de la crisi són jutjades i empresonades.

Islàndia encara té molt deute públic però està aconseguint fer remuntar la seva economia, es preveu un creixement del 2'4% del PIB. El poble ha aconseguit frenar la crisi econòmica i empresonar als seus culpables.

Font: bestfon.info

5. Conclusions

5.1 Dels continguts

Personalment crec que he tret unes conclusions molt clares després de la realització del treball. Primerament que no ens trobem només davant d'una crisi econòmica sinó que també de valors i socials, uns valors que crec que ens ha fet perdre el sistema econòmic actual: el capitalisme. Crec que aquest sistema ha d'estar sotmès a una modificació que permeti posar límits, límits de riquesa i també de pobresa. Considero que és intolerant la gran desigualtat que hi ha en el món actual i que hi ha certs drets (com l'alimentació, l'educació, la sanitat, l'habitatge la igualtat i la justícia) que són bàsics per a qualsevol persona del planeta i penso que haurien de ser respectats per damunt de totes les altres coses. La crisi el que ha provocat és un gran augment d'aquesta desigualtat i crec que això s'ha de frenar ja, com he dit abans penso que s'han de posar límits, cap persona necessita guanyar uns sous multimilionaris ni cap es pot permetre viure sense un mínim de recursos per assegurar les seves necessitats i els seus drets bàsics. En definitiva aquest sistema capitalista especulatiu que domina el món actualment per mi el què fa és que la vida sigui una competició i està construint una societat egoista, crec que s'hauria de produir un canvi de mentalitat general i començar a veure que l'ètica és el més important per a construir una societat justa i igualitària.

Tot i que no crec, després de sentir moltes opinions d'experts, que aquesta crisi hagi estat predissenyada si que penso que era molt previsible. Per a mi el problema va estar en que les persones que tenien poder i podien evitar aquesta situació no van voler-ho fer i van fer la vista grossa. I de fet per aquestes persones la crisi no ha estat un problema, les persones més poderoses segueixen vivint perfectament bé. Penso que el problema ha estat una altra vegada en la manca de valors de moltes d'aquestes persones. Com ells obtenien grans beneficis i els segueixen obtenint no van voler fer res per aturar això, no en tenien la necessitat. Potser si aquestes persones haguessin intentat trobar solucions no hagéssim evitat aquesta depressió del tot però el que és segur és que ara que hi estem posat els grans poders no estan fent res per salvar les classes populars de les seves greus conseqüències. Al contrari, sembla que només pretenguin desmantellar l'estat del benestar i privatitzar els serveis públics. Per mi s'estan fent servir solucions totalment equivocades, l'austeritat no solucionarà res a la majoria de ciutadans i això està car. L'austeritat només fa que debilitar els més dèbils perquè els més poderosos obtinguin

el que necessiten i això per a mi és egoisme pur i dur.

Després de fer el treball confirmo totalment que aquesta crisi és una estafa, almenys en la meua opinió. És una estafa perquè l'estan pagant els que no l'hem provocada i perquè els que ens estan dictant les solucions són els mateixos que ens han posat en el problema.

Jo crec que la única solució possible és que la gent surti al carrer per això he posat el cas d'Islàndia al treball. Islàndia representa un cas d'empoderament del poble, on el poble es va manifestar i finalment va aconseguir els que volia i el que era més convenient per ell, que recordem és més d'un 90% de la població. A més, Islàndia ha empresonat els culpables de la crisi del país i això crec que s'hauria de fer a tots els estats en els quals la crisi ha afectat. Si volem aconseguir canvis jo crec que la gent ha de sortir al carrer i manifestar el seu descontent amb la política i el sistema actual. Ningú pot seguir callant i assentint mentre ens van prenent els drets socials que tant temps havia costat aconseguir.

La crisi és una oportunitat única per aconseguir canvis, tenim l'oportunitat de canviar el model i dissenyar-lo un de més just i més igualitari per tothom. I a Catalunya aquesta possibilitat encara és veu més clara amb el tema de la independència, els catalans podem aconseguir un país independent però a més un país que garanteixi els drets dels seus habitants, podem començar a crear un país des de zero. No hem de voler la independència tan sols per un canvi de bandera, sinó perquè és l'oportunitat de alliberar-nos però a més a més de construir un nou sistema, un nou estat amb les millors condicions possibles per tots els ciutadans. No podem estar més parats. Aquesta crisi és una estafa però aquesta estafa la podem parar tots junts, només falta que tothom estigui disposat a fer-ho. I en un estat democràtic el més important ha de ser l'opinió del poble i aquest és el que ha de frenar l'engany que estan colant a la societat darrera la crisi. No es poden tolerar més desnonaments, ni més desigualtat, ni més atur ni més austeritat. Hem de reclamar millores immediates, no podem deixar que uns quants trepitgin i castiguin més el poble.

“En aquesta vida hem de morir varies vegades per després reviure. I les crisis, encara que terroritzen, ens serveixen per a anul·lar una època i inaugurar-ne una altra” Eugenio Trías (1942-2013)

“Acabem d'una vegada amb la única crisi amenaçadora: la tragèdia de no voler lluitar per superar-la.” Albert Einstein (1879-1955).

5.2 Del procés d'elaboració

La realització d'aquest treball m'ha portat moltes hores de feina i dedicació. Al principi anava molt desorientada i no sabia gaire com posar-m'hi ni per on començar, però poc a poc he anat agafant el meu mètode per fer-lo. Un cop vaig tenir l'índex fet vaig començar a veure que és el que havia de fer i em vaig començar a organitzar.

De seguida vaig preparar l'enquesta i el model de preguntes de les entrevistes. De fet la major part del temps me l'han ocupat les enquestes i entrevistes.

Les enquestes les vaig anar repartint a coneguts però llavors em trobava amb el problema que a la gent li costava retornar-me-les i les havia d'anar a buscar personalment o recordar-lis moltes vegades. Va arribar un moment que ja no sabia a qui donar-ne i vaig anar a fer-les a la gent del carrer, concretament vaig anar a la ciutat de Vic. Em vaig adonar que és difícil trobar gent que la vulgui contestar i més si cerques un determinat perfil, en el meu cas buscava joves de 25 a 40 anys i jubilats perquè eren les franges d'edat les quals tenia menys persones. Finalment, vaig aconseguir tenir-les totes 200 i vaig haver de fer el buidatge, una feina bastant pesada i que em va ocupar moltes hores. De totes maneres valoro molt positivament el fet de les enquestes perquè m'han set molt útils i crec que són una bona tècnica per mostrar l'opinió real de les persones. Si ara en tornés a fer potser eliminaria alguna pregunta i n'afegiria d'altres però estic molt contenta del profit que he pogut treure de les enquestes.

Per altra banda vaig fer les entrevistes, aquesta experiència m'ha agradat molt. Recordo les primeres entrevistes amb força vergonya però a mesura que en vaig anar fent vaig anar agafant pràctica i al final no tenia cap por ni vergonya a fer-les. Estic molt contenta amb el tracte que m'han oferit totes les persones entrevistades, totes han estat molt amable si m'han tractat molt bé i això ho agraeixo molt. Per mi la pitjor part de les entrevistes ha estat sense dubte quan has d'escoltar la gravació i passar-la escrita a l'ordinador, aquesta feina se'm va fer molt llarga i pesada però era imprescindible per deixar constància de totes les opinions. Crec que potser vaig fer moltes entrevistes però el perfil de persones era molt semblant a gairebé totes si les tornés a fer intentaria agafar gent més diversa perquè crec que he agafat persones majoritàriament amb ideologies d'esquerres.

El marc teòric del treball no em va suposar grans dificultats, el més difícil per mi ha estat fer aquesta part pràctica que acabo d'explicar i intentar-la posar al punt 3 del treball, ha estat molt difícil agrupar tantes opinions.

Finalment, m'ha faltat temps i no he pogut fer totes els punt que havia previst a l'índex provisional. Volia afegir un apartat que expliqués nous moviments i ideologies i explicar-hi el moviment dels indignats. Aquest tema m'ha quedat pendent i crec que és de gran importància.

Personalment crec que m'ha servit de molt fer aquest treball i que he après moltes coses. És veritat que porta molta feina i que hi ha moments que és molt estressant però penso que està molt bé que ens facin fer una tasca com aquesta ja que és una manera d'aprendre's a espavilar. Estic contenta del tema que vaig triar, la única dificultat amb la que m'he trobat respecte aquest tema és la gran extensió, però he intentat d'explicar el que m'ha semblat més important.

6. Glossari

- **1. Introducció:**

Prosperitat econòmica: Situació econòmica en que es preveu augment de la demanda i un increment de l'activitat econòmica:

Estat del benestar: Actuació estatal destinada a produir béns i serveis públics, no rendibles pel sector privat.

Especulació: Operar en previsió d'un augment de preus amb l'objectiu d'obtenir grans guanys.

- **2. Marc teòric**

2.1 Les crisi de la història:

Regnes micènics: Organització econòmica de la civilització grega micènica (1500 a.C).

Monarquia: Forma de govern on el poder recau sobre una sola persona, designada per l'herència o per elecció.

República: Forma de govern representativa, el cap d'estat és el resultat d'una elecció popular.

Il·lustració: Moviment intel·lectual europeu, caracteritzat pel racionalisme utilitarista de la classe burgesa. (1688 – 1789).

Bombolla: Desviament molt grau de preu a causa de la demanda, no del valor real.

Banc Mundial (BM): Organització mundial responsable de proveir finançament a estats amb projectes de desenvolupament.

Fons Monetari Internacional (FMI): Organització internacional encarregada de vigilar el sistema financer global.

Organització de Països Exportadors de Petroli (OPEC): Organització de països productors de petroli amb la intenció de negociar conjuntament preus, volums i drets d'exportació del petroli.

2.2 La crisi mundial del 2008

Què va passar als estats Units?:

Tipus d'interès: relació entre els interessos totals a pagar amb el valor total dels fons de capital prestat.

Solvència: Capacitat econòmica d'una persona o entitat.

Actius dolents: Actius compatibilitzats en el balanç d'un banc per un valor sobrevalorat

Accions: Títols de propietat d'una part del capital d'una empresa.

Banc d'inversió: Banc especialitzat en operacions d'adquisició, venda, presa de participacions, assessorament, intermediació de valors de renda fixa i variable i enginyeria financera per a projectes concrets o per al finançament global d'empreses.

Els cas espanyol:

Producte Interior Brut (PIB): Suma de tots els béns i serveis finals produïts en un espai econòmic durant un període de temps determinat

Banc Central Europeu (BCE): Banc de l'eurozona, reposable dels països de la unió monetària, de l'euro.

Llei del sòl: Implantació de mecanismes més àgils per a facilitar la urbanització del sòl.

Inflació:

Deute públic: Conjunt de deutes d'un estat enfront dels particulars o d'un altre país.

Renta per càpita: Relació entre el PIB d'un país i la quantitat d'habitants.

IVA: Impost indirecte imposat sobre el consum que recau sobre el consumidor final

2.3 Condicions de vida de l'espanya actual:

I+D+I: Investigació Desenvolupament i Innovació.

R+D: Recerca i desenvolupament.

7. Referències

6.1 Webgrafia

2.1. Concepte de crisi:

[1] Cita el concepte de crisi: <http://www.definicionabc.com/social/crisis.php> (traduïda al català)- Juny 2013

<http://lema.rae.es/drae/?val=crisi> - Juny 2013

<http://dlc.iec.cat/results.asp?txtEntrada=crisi&operEntrada=0> - Juny 2013

<http://dcvb.iecat.net/> - Juny 2013

<http://shangaiexpress.blogsome.com/2008/09/03/el-significado-de-la-palabra-crisis-en-chino/>- Juny 2013

Referència crisi John F. Kennedy: <http://listas.eleconomista.es/emprendedores/2150-10-frases-inspiradoras-para-enfrentarse-a-la-crisis-> Juny 2013

<http://www.frasesypensamientos.com.ar/frases-de-crisis.html> - Juny 2013

<http://www.definicionabc.com/social/crisis.php> -Juny 2013

2.2 Les crisis de la història:

<http://www.portafolio.co/portafolio-plus/las-crisis-economicas-mas-importantes-la-historia-> Setembre 2013.

<http://listas.20minutos.es/lista/las-crisis-economicas-mas-importantes-de-la-historia-340050/>-Setembre 2013

http://www.ief.es/documentos/recursos/publicaciones/revistas/cuadernos_formacion/12_2011/05_11.pdf -Setembre 2013

<http://www.euskonews.com/0591zbn/gaia59103es.html> -Setembre 2013

<http://blocs.xtec.cat/ludusanglensis/files/2013/09/historia-de-grecia.pdf> - Octubre 2013

<http://historia-roma.com/05-tarquinio-el-soberbio.php> - Octubre 2013

http://ca.wikipedia.org/wiki/Crisi_de_l'edat_mitjana_a_Espanya- Octubre 2013

<http://www.historiasiglo20.org/HE/2c.htm> - Setembre 2013

http://ca.wikipedia.org/wiki/Segle_XIV- Setembre 2013

http://es.wikipedia.org/wiki/Crisis_del_siglo_XVII- Setembre 2013

<http://www.buxaweb.com/historia/temes/escat/crisirestaurocio.htm> -Setembre 2012 2012

<http://historiaperaprendreinooblidar.wordpress.com/la-crisi-de-lantic-regim/> -Setembre 2012.

Fragment discurs de Roosevelt:

<http://revistasocialesyjuridicas.files.wordpress.com/2010/09/06-tm-08.pdf>-Setembre 2012

http://ca.wikipedia.org/wiki/Guerra_del_Yom_Kippur- Setembre 2012.

<http://ccsocials.blogspot.com.es/2012/04/tema-12-limperio-roma-1r-deso.html>-Octubre 2012

<http://ca.wikipedia.org/wiki/OPEC>- Octubre 2012.

2.3. La crisi del 2008:

http://es.wikipedia.org/wiki/Crisis_econ%C3%B3mica_de_2008-2013- Agost 2013.

http://es.wikipedia.org/wiki/Crisis_financiera_de_2008- Agost 2013.

http://ca.wikipedia.org/wiki/Wall_Street- Agost 2013.

http://ca.wikipedia.org/wiki/Banc_Mundial- Agost 2013.

<http://www.elmundo.es/especiales/2008/10/economia/crisis2008/>- Agost 2013.

<http://ca.wikipedia.org/wiki/Globalitzaci%C3%B3> - Agost 2013.

http://ca.wikipedia.org/wiki/Renda_fixa - Agost 2013.

http://ca.wikipedia.org/wiki/Felipe_Gonz%C3%A1lez_M%C3%A1rquez- Octubre 2013

2.4 Les condicions de vida de l'espanya actual

<http://blogs.publico.es/econonuestra/2013/02/13/el-impacto-de-la-austeridad-en-las-politicas-sociales/> - Octubre 2013.

<http://www.expansion.com/especiales/portadillas/desahucios.html>- Octubre 2013

<http://www.eumed.net/ce/2013/condiciones-vida-espana.html> – Octubre 2013

<http://blog.laboralkutxa.com/espana-en-cifras-iii-condiciones-de-vida/> - Octubre 2013.

<http://www.lne.es/economia/2012/08/03/recortes-alcanzaran-102149-millones-2014/1279754.html> – Octubre 2013

http://wiki.15m.cc/wiki/Lista_de_recortes_en_Espa%C3%B1a_2010-2013 - 23 d'octubre

<https://maps.google.es/maps/msmsa=0&msid=213519868091916264724.0004ae29a7e9bc5c0382c>- 24 d'Octubre

<http://www.elmundo.es/elmundo/2012/02/01/economia/1328098978.html> -Octubre 2013

<http://www.noticiasdenavarra.com/2012/08/03/economia/el-gobierno-cifra-en-102149-millones-los-recortes-hasta-2014-un-10-del-pib> -Octubre 2013

3. La crisi en opinió de la societat:

<http://www.justiciaipau.org/comunicats.ca.shtml?x=6227> -Octubre 2013.

http://ca.wikipedia.org/wiki/Isabel_Vallet_i_S%C3%A0nchez - Octubre 2013

<http://josepburgaya.blogspot.com.es/>-Octubre 2013.

<https://twitter.com/ALevySoler>-Octubre 2013.

<http://www.solidaritatcatalana.cat/sites/default/files/documents-candidats/Francesc%20Invern%C3%B3%20-%20Circumscipci%C3%B3%20de%20Tarragona.pdf>-Octubre 2013.

4. Possible alternativa: El cas islandès:

<http://www.abc.es/20120607/economia/abci-solucion-islandia-para-salir201206061408.html>-Novembre 2013

<http://www.elconfidencial.com/mundo/2011/islandia-castiga-banqueros-culpables-crisis-20110319-76299.html>-Novembre 2013

http://www.bbc.co.uk/mundo/noticias/2012/03/130107_economia_islandia_crisis_recuperacion_irm.shtml-Novembre 2013

<http://www.cnnexpansion.com/economia/islandia-al-borde-de-la-bancarrota/la-crisis/>-Novembre 2013

<http://www.club-mba.com/2012/12/18/es-islandia-el-ejemplo-a-seguir-frente-a-una-crisis/>-Novembre 2013

<http://ca.wikipedia.org/wiki/Islandia>-Novembre 2013

http://elpais.com/diario/2011/04/03/negocio/1301836465_850215.html-Novembre 2013

http://www.eldiario.es/internacional/Islandia-banqueros-concedieron-prestamos-imprudentes_0_85041646.html-Novembre 2013

<http://actualidad.rt.com/economia/view/82531-islandia-manda-carcel-banqueros-responsables-crisis-economica>-Novembre 2013

<http://www.publico.es/dinero/448177/condenados-en-islandia-los-dos-primeros-banqueros-por-la-crisis-financiera>-Novembre 2013

<http://www.publico.es/430569/declarado-inocente-el-ex-premier-islandes-acusado-de-no-evitar-la-burbuja-financiera>-Novembre 2013

<http://www.publico.es/internacional/424983/islandia-juzga-a-su-expresidente-por-su-gestion-de-la-crisis>-Novembre 2013

<http://www.publico.es/dinero/370542/islandia-rechaza-pagar-la-factura-de-la-bancarrota-financiera>-Novembre 2013

Glossari:

<http://www.enciclopedia.cat/>- Novembre 2013

http://ca.wikipedia.org/wiki/Civilitzaci%C3%B3_mic%C3%A8nica-Novembre 2013.

http://ca.wikipedia.org/wiki/Banc_Mundial-Novembre 2013

<http://ca.wikipedia.org/wiki/FMI>-Novembre 2013.

<http://ca.wikipedia.org/wiki/OPEC>- Novembre 2013.

http://ca.wikipedia.org/wiki/Banc_dolent-Novembre 2013.
<http://ca.wikipedia.org/wiki/Acci%C3%B3>-Novembre 2013.
http://ca.wikipedia.org/wiki/Deute_p%C3%BAblic- Novembre 2013
http://ca.wikipedia.org/wiki/Renda_per_capita-Novembre 2013

Entrevistes:

<http://drethabitatge.blogspot.com.es/> -Juny 2013
<http://www.ppcatalunya.com/ca/tag/vic/>-Juliol 2013
<http://www.ciu.cat/index.php?entities=272&type=MS>- Juliol 2013
<http://locals.esquerra.cat/vic>- Juliol 2013
<http://www.iniciativa.cat/vic>- Juliol 2013
<http://www.pcc.cat> -Juliol 2013
<http://www.fets.org/> -Juliol 2013
<http://vic.cup.cat/>-Juliol 2013
<http://cup.cat/> -Juliol 2013
<http://www.uvic.es/> - Agost 2013
<http://www.caritasvic.com/> -Setembre 2013.
http://www.paginasamarillas.es/fichas/ig/pragma_019598457_000000003.html-Agost 2013
<http://www.ugtosona.cat/> - Octubre 2013.
<http://www.ccoo.cat/catcentral/> -Octubre 2013
<http://www.cgtcatalunya.cat/> -Octubre 2013.

7.2 Bibliografia

CHANG, Ha-Joon, *23 cosas que no te cuentan sobre el capitalismo*. Barcelona: Editorial Debate, 2012.

EKAIZER, Ernesto, *Indecentes, Crònica de un atraco perfecto*. Madrid. Editorial Espasa Libros, 2012.

FETS, *La banca ètica*. Capellades: Editorial Icària 2001.

KRUGMAN, Paul, *!Acabad ya con esta crisis!*.Barcelona, Editorial Crítica, 2012.

8. Agraïments

Anna Maria Garcia	Joan Tardà
Jacint Vidal	Càritas Diocesana Vic
Mercè Funes	Sandra Costa
David Gallardo	Joan Vera
Ariadna Àlvarez	Banquers anònims
Glòria Colom	Universitat de Vic
Rocío Poyato	Josep Burgaya
Persones enquestades	Candidatura d'Unitat Popular Vic
Paula Rosanas	Ramon Ripoll
Laia Jordà	Marc Barnolas
Ester Nesplé	Pragma Advocats i Economistes, Vic
Organisme de Fires i Mercats Vic	Xavier Roqué
Antoni Mora	Confederació General del Treball Osona
Arcadi Oliveres	Manolo Prieto
Plataforma Afectats per la Hipoteca Osona	Jaume Carreras
Jordi Tolosa	Comissions Obreres Osona
Partit Popular de Catalunya	Miguel Sánchez
Andrea Levy	Unió General de Treballadors Osona
Candidatura d'Unitat Popular	Cesc Poch
Anna Gabriel	Partit socialista d'alliberament Nacional
Isabel Vallet	Francesc Invernón
Iniciativa Verds Osona	
Arnau Martí	
Finançament ètic Solidari	
Nina González	
Convergència Democràtica Osona	
Joan Vergés	
Esquerra Republicana per Catalunya	
Jordi Serra	